

Källor för *Krig och straff* av Michail Zygar

Innehållsförteckning

<i>Kapitel 1</i>	2
<i>Kapitel 2</i>	4
<i>Kapitel 3</i>	7
<i>Kapitel 4</i>	11
<i>Kapitel 5</i>	14
<i>Kapitel 6</i>	16
<i>Kapitel 7</i>	19
<i>Kapitel 8</i>	25
<i>Kapitel 9</i>	26
<i>Kapitel 10</i>	28
<i>Kapitel 11</i>	30
<i>Kapitel 12</i>	33
<i>Kapitel 13</i>	37
<i>Kapitel 14</i>	45

Kapitel 1

Akty, odnosjasjtijjesja k istorii Juznoj i Zapadnoj Rossii, sobrannyje i izdannyje Archeografitjeskoj komissijej: v 15 t. [Dokument, gällande södra och västra Rysslands historia, insamlade och utgivna av den Arkeografiska kommissionen: i 15 delar]. Sankt Petersburg, 1863–1892.

Archiv Jugo-Zapadnoj Rossii: v 34 t. [Sydvästra Rysslands arkiv: i 34 delar]. Kiev, 1859–1911.

Beljakov, S. S. *Ten Mazepy. Ukrainskaja natsija v epochu Gogolja*. [Mazepas skugga. Den ukrainska nationen under Gogols epok]. Moskva, 2016.

Bulytjev, A. A. *Istorija odnoj polititjeskoj kampanii XVII veka: Zakonodatelnyje akty vtoroj poloviny 1620-ch gg. O zaprete svobodnogo rasprostraneniija "litovskich" petjatnych i rukopisnych knig v Rossii*. [Historia om en politisk kampanj på 1600-talet: Lagstiftande dokument från andra hälften av 1620-talet. Om förbudet av fri distribution av "litauiska" tryckta och handskrivna böcker i Ryssland]. Moskva, 2004.

Danilevskij, I. N., Tairova (Jakovleva), T. G., Sjubin, A. V., Mironenko, V. I. *Istorija Ukrainy*. [Ukrainas historia]. Sankt Petersburg, 2018.

Dolbilov, M. D., Miller, A. I. *Zapadnyje okrainy Rossijskoj imperii*. [Västra utkanter av det ryska imperiet]. Moskva, 2006.

Florja, B. N. *Russkoje gosudarstvo i jego zapadnyje sosedi (1655–1661 gg.)*. [Den ryska staten och dess västliga grannar (1655–1661)]. Moskva, 2010.

Gajda, F. A. Ukraina i Malaja Rus: Okraina i Tsentr. [Ukraina och Lillryssland: utkant och centrum]. *Russkij Sbornik. Issledovanija po istorii Rossii*. Vol. 16, 2014: 97–108.

Gajda, F. A. "Ukrainets" kak samoidentifikatsija v uslovijach raspada imperij v natjale XX veka. ["Ukrainare" som självidentifiering under förhållandena vid imperiets upplösning i början av 1900-talet]. *Historia Provinciae – zjurnal regionalnoj istorii*. Vol. 3, nr 3, 2019: 845–883.

Galasjin, A. V. Rossija i natjalo vosstanija B. Chmel'nitskogo. [Ryssland och början på B. Chmel'nitskyjs uppror]. *Slavjanskij almanach*. Moskva, 1999.

Gizel, Innokentij. *Kijevskij Sinopsis*. [Sinopsis från Kiev]. Kiev, 1823.

Grekov, I. B., Koroljuk, V. D., Miller, I. S. *Vossojedinenije Ukrainy s Rossijej v 1654 g.* [Återföreningen av Ukraina och Ryssland år 1654]. Moskva, 1954.

Keenan, Edward L. Muscovite Perceptions of Other East Slavs before 1654: An Agenda for Historians. I *Ukraine and Russian in Their Historical Encounter*, Peter Potychnyj et al. (red.), 20–38. Edmonton, 1992.

Keenan, Edward L. On Certain Mythical Beliefs and Russian Behaviors. I *The Legacy of History in Russia and the New States of Eurasia*, Frederick S. Starr (red.), 19–40. Armonk/New York/London, 1994.

Kohut, Zenon E. The Question of Russo-Ukrainian Unity and Ukrainian Distinctiveness in Early Modern Ukrainian Thought and Culture in Culture, Nation, and Identity. I *The Ukrainian-Russian Encounter (1600–1945)*, Andreas Kappeler et al. (red.), 57–86. Edmonton-Toronto: CIUS Press, 2003.

Kotenko, A. L., Martynjuk, O.V., Miller, A. I. ”Maloross”: evoljucija ponjatija do Pervoj mirovoj vojny. [”Lillryss”: evolution av begreppet fram till första världskriget]. *Novoje literaturnoje obozrenije*. Nr 2, 2011.

Krom, M. M. *Rozjdenije gosudarstva. Moskovskaja Rus XV–XVI vekov*. [En stats födelse. Moskovitiska Rus på 1400–1500-talet]. Moskva, 2018.

Kubijovyč, Volodymyr (red.). *Encyclopedia of Ukraine*. Vol. 1–5. Toronto: University of Toronto Press, 1984–1993.

Magocsi, Paul Robert. *A History of Ukraine: The Land and Its Peoples*. Toronto: University of Toronto Press, 2010.

Miljukov, P. N. *Glavnyje tetjenija russkoj istoritjeskoj mysli*. [De viktigaste strömningarna i rysk historisk tanke]. Sankt Petersburg, 1913.

Miller, A. I. ”*Ukrainskij vopros*” v politike vlastej i russkom obsjtjestvennom mnenii (vtoraja polovina XIX veka). [”Den ukrainska frågan” i myndigheternas politik och hos den ryska folkopinionen (andra hälften av 1800-talet)]. Sankt Petersburg, 2000.

Miller, A. I. *Ukrainskij vopros v Rossijskoj imperii*. [Ukrainska frågan i det ryska imperiet]. Kiev, 2013.

Oparina, T. A. *Inozemtsy v Rossii XVI–XVII vv.: Otjerki istoritjeskoj biografii i genealogii*. [Utlänningar i Ryssland på 1500–1600-talet: essäer om historisk biografi och genealogi]. Moskva, 2007.

Pasjuto, V. T., Florja, B. N., Chorosjkevitj, A. L. *Drevnerusskoje nasledije i istoritjeskije sudby vostotjnogo slavjanstva*. [Det fornryska arvet och östslavernas historiska öde]. Moskva, 1982.

Pesjtijtj, S. L. ”Sinopsis” kak istoritjeskoje proizvedenije. [”Sinopsis” som ett historiskt verk]. *Trudy Otdela drevnjerusskoj literatury*. Vol. 15, 1958: 284–298.

Plochy, Serhii. *The Gates of Europe: A History of Ukraine*. New York, 2015.

Rytjalovskij, E. E. (red.). *Perepiska getmanov Levobereznoj Ukrainy s Moskvoj i Sankt-Peterburgom 1654–1764 gg: Sbornik dokumentov*. T. 1: *Getmanstvo Bogdana Chmel'nitskogo. 1654–1657*. [Brevväxling mellan hetmaner på Västra strandens Ukraina med Moskva och Sankt Petersburg åren 1654–1764: Dokumentsamling. Vol. 1: Bogdan Chmel'nitskijs hetmanat. 1654–1657]. Moskva, 2017.

Smolija, V. A., red. *Istorija Ukrainy: nautjno-populjarnyje otjerki*. [Ukrainas historia: populärvetenskapliga studier]. Moskva, 2008.

Sobranije gosudarstvennych gramot i dogovorov. [Samling statliga diplom och avtal]. T. Z. M, 1822.

Solovjov, A. B. Velikaja, Malaja i Belaja Rus. [Stora, lilla och vita Rus]. *Voprosy istorii*. Nr 7, 1947: 31.

Stepanov, D. Ju. ”Russkoje”, ”malorosskijskoje” i ”moskovskoje” v predstavlenijach elity Getmansjtjiny v 50–60-je gody XVII veka. [”Ryskt”, ”lillryskt” och ”från Moskva” enligt föreställningarna hos eliten i Hetmanatet åren 50–60 på 1600-talet]. *Slavjanovedenije*. Nr 4, 2012.

Stepanov, D. Ju. *Etnokonfessionalnoje samosoznanije pravoslavnogo naselenija Retji Pospolitoj i Getmansjtjiny vsередine — vtoroj polovine XVII v. Dissertatsija na soiskanije utjonoj stepeni kandidata istoritjeskich nauk*. [Etnokonfessionellt medvetande hos den ortodoxa befolkningen i det polsk-litauiska samväldet och Hetmanatet i mitten – av andra delen av 1600-talet. Licenciatavhandling för erhållande av licenciatgraden i historia.] Moskva, 2016.

Subtelny, Orest. *Ukraine: A history*. Toronto: University of Toronto Press, 1994.

Tairova-Jakovleva, T. G. *Inkorporatsija: Rossija i Ukraina posle Perejaslavskoj rady (1654–1658)*. [Inkorporering: Ryssland och Ukraina efter rådet i Perejaslav (1654–1658)]. Kiev, 2017.

Tarasov, S. V. Zjizn i dejatel'nost getmana Ivana Vygovskogo v izobrazjenii rossijskoj dorevoljutsionnoj istoriografii. [Hetman Ivan Vygovskijs liv och arbete skildrat i rysk förrevolutionär historieskrivning]. *Visnik Mariupolskoho derzjavnoho universitetu*. Nr 16, 2016.

Tarasov, S. V. Bogdan Chmel'nitskij v rossijskoj dorevoljutsionnoj istoriografii. [Bogdan Chmel'nitskij i rysk förrevolutionär historieskrivning]. *Visnik Mariupolskoho derzjavnoho universitetu*. Nr 20, 2017.

Tkatjenko, V. V. ”Sinopsis” i prepodavanije istorii Rossii v XVIII v: ob odnom istoriografitjeskom mife. [”Sinopsis” och undervisning i Rysslands historia på 1700-talet: om en myt i historieskrivningen]. *Istorija Rossii s drevnejsjich vremjon do XXI veka: problemy, diskussii, novyje vzgljady*, 41–48 Moskva: Institut rossijskoj istorii RAN, 2018.

Vossojedinenije Ukrainy s Rossiej. Dokumenty i materialy v trjoch tomach. [Återförening av Ukraina och Ryssland. Dokument och material i tre volymer]. Moskva, 1953.

Vossojedinenije Ukrainy s Rossiej. 1654–1954. Sbornik statej. [Återförening av Ukraina och Ryssland. 1654–1954. Samlingsverk med artiklar]. Moskva, 1954.

Zamlin'skij, V.A. *Bogdan Chmel'nitskij*. Moskva, 1989.

Kapitel 2

Akty, odnosjasjtjjesja k istorii Juznoj i Zapadnoj Rossii. [Dokument, gällande södra och västra Rysslands historia]. Vol. 3. Sankt Petersburg, 1861.

Akty, odnosjasjtjjesja k istorii Juznoj i Zapadnoj Rossii. [Dokument, gällande södra och västra Rysslands historia]. Vol. 4. Sankt Petersburg, 1863.

Archiv Jugo-Zapadnoj Rossii: v 34 t. [Sydvästra Rysslands arkiv: i 34 band.]. Kiev, 1859–1911.

Bantysj-Kamenskij, D. N. (insamlare). *Istotjniki Malorossijskoj istorii: v 2 tj.* [Källor om den lillryska historien: i 2 delar]. Moskva, 1858–1859.

Bushkovitch Paul. *Peter the Great: The Struggle for Power, 1671–1725.* Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

Jakovleva, T. G. Mazepa — getman: v poiskach istoritjeskoj objektivnosti. [Mazepa – hetman: i jakt på historisk objektivitet]. *Novaja i novejsjaja istorija.* Nr 4, 2003.

Jevarnitskij, D. I. *Istotjniki dlja istorii zaporozjskich kazakov.* T. 1. [Källor för zaporogkosackernas historia. Vol. 1.]. Vladimir, 1908.

Kostomarov, N. I. *Mazepa.* Moskva, 2004.

Lappo-Danilevskij, A. S. *Istorija russkoj obsjtjestvennoj mysli i kultury XVII–XVIII vv.* [Den ryska samhällstankens och kulturens historia 1600–1700-talet]. Moskva, 1990.

Pavlenko, N. I., Artamonov, V. A. *27 ijunja 1709.* [27 juni 1709]. Moskva, 1989.

Pavlenko, S. O. *Ivan Mazepa.* Kiev, 2003.

Pisma i bumagi Petra Velikogo: v 13 t. [Peter den stores brev och papper: i 13 band.]. Sankt Petersburg, Moskva, Leningrad: 1887–2003.

Smolij, V. (red.). *Lysty Ivana Mazepy. 1687–1691.* [Ivan Mazepas brev. 1687–1691]. Vol. 1. Kiev: Instytut istoriji Ukrajinjy, 2002.

Smolij, V. (red.). *Lysty Ivana Mazepy. 1691–1700.* [Ivan Mazepas brev. 1691–1700]. Vol. 2. Kiev: Instytut istoriji Ukrajinjy, 2010.

Subtelny Orest. *The Mazepists: Ukrainian Separatism in the Early Eighteenth Century.* New York, 1981.

Subtelnyj, Orest. Lyst Pylypa Orlyka do Stefana Javorskoho (1721 r.): svidtjennja samovydtsja pro Mazepyne vidstupnytstvo. [Pylyp Orlyks brev till Stefan Jaworski (år 1721): självbeskriven vittnesbörd om Mazepas apostasi]. I *Mazepyntsi. Ukrajinjskij separatyzm na potjatku XVIII st.* [Mazepintser. Ukrainsk separatism i början av 1700-talet]. Kiev, 1994: 158–184.

Tairova-Jakovleva, T. G. *Mazepa.* Moskva, 2007.

Tairova-Jakovleva, T. G. *Ivan Mazepa i Rossijskaja imperija: istorija "predatelstva".* [Ivan Mazepa och det ryska imperiet: historien om "förräderi"]. Moskva, 2011.

Tairova-Jakovleva, T. G. (sammanställare). *Baturinskij archiv i drugije dokumenty po istorii Ukrainського getmanstva 1690–1709 gg.* [Baturin-arkivet och andra dokument om det ukrainska hetmanatets historia åren 1690–1709]. Sankt Petersburg, 2014.

Velitjko, Samoil (sammanställare). *Letopis sobytij v Jugo-zapadnoj Rossii v XVII veke: v 4 t.* [Krönika över händelser i sydvästra Ryssland på 1600-talet: i 4 band]. Kiev, 1848–1864.

Kapitel 3

Achmetov, Rinat. Intervju 2023.

Barsukov, A. (red.). *Sem sobstvennorutjnych pisem i zapisok Knjazja G. A. Potemkina-Tavritjeskogo k Grafu P. A. Rumjantsovu-Zadunajskomu (1769–1788)*. [Sju egenhändiga brev och korta brev från furst G. A. Potemkin-Tavritjeskij till Greve P. A. Rumjantsov-Zadunajskij (1769–1788)]. Sankt Petersburg, 1902.

Beljakov, S. S. *Ten Mazepy. Ukrainskaja natsija v epochu Gogolja*. [Mazepas skugga. Den ukrainska nationen under Gogols epok]. Moskva, 2016.

Borinevitj, A. S. *(Novorossija i Odessa: obsjtjedostupnyj otjerk*. [Kejsarinnan Katarina II. Nya Ryssland och Odessa: essä tillgänglig för alla]. Odessa, 1896.

Brikner, A. G. *Potemkin*. Sankt Petersburg, 1891.

Etkind, A. *Vnutrenjaja kolonizatsija. Imperskij opyt Rossii*. [Inrikes kolonisering. Rysslands kejsarliga experiment]. Moskva, 2013.

Feldmarsjal Rumjantsev: Sbornik dokumentov i materialov. [Fältmarskalk Rumjantsev: samlingsverk med dokument och material]. Moskva, 1947.

Gelbig, G. *Russkije izbranniki i slutjajnyje ljudi*. [Ryska utvalda och slumpvisa människor]. Sankt Petersburg, 1887.

Griffiths, D. *Jekaterina II i jejo mir: statji raznych let*. [Katarina II och hennes värld: artiklar från olika år]. Moskva, 2013.

Jekaterina II i G. A. Potemkin: litjnaja perepiska. 1769–1791. [Katarina II och G. A. Potemkin: privat brevväxling. 1769–1791.] Moskva, 1997.

Jeliseeva, O. I. *Geopolititjeskije projekty G. A. Potemkina*. [G. A. Potemkins geopolitiska projekt]. Moskva, 2000.

Jeliseeva, O. I. *Pravitelstvennaja politika po pereseleniju v Krym i Novorossiju vo vtoroj polovine XVIII veka*. [Regeringspolitik gällande omflyttning till Krim och Nya Ryssland i andra hälften av 1700-talet]. *Istoritjeskoje obozrenije*. Nr 7, 2006.

Kljutjevskij, V. O. *Kurs rysskoj istorii. Lektsija 80*. [Kurs i rysk historia. Föreläsning 80]. I: *Sotjinenija: v 9 t*. [Verk: i 9 band. Band 3]. Moskva, 1988.

Kotsur, V. A. *Vklad kosjevskogo atamana Zaporozjskoj Setji Petra Kalnysjevskogo v tserkovnoje stroitelstvo*. [Kosjev-atamanen från Zaporizjska Setj, Pjotr Kalnysjevskyjs insats i byggandet av kyrkor]. *Teorija i praktika obsjtjestvennogo razvitija*. Nr 10, 2013.

Kruglova, T. A. *Byl li G. G. Orlov realnym kandidatom v malorossijskije getmany v 1764 g.?* [Var G. G. Orlov en realistisk kandidat till det lillryska hetmanatet år 1764?]. *Istoritjeskoje obozrenije*. Nr 9, 2008.

Kruglova, T. A. *Ob otstavke poslednego malorossijskogo getmana K. G. Razumovskogo (1764 g.): novoje protjtenije istotjnikov*. [Om avskedandet av den sista lillryska hetmanen

K. G. Razymovskij (år 1764): ny igenomläsning av källor]. *Vestnik Moskovskogo universiteta. Serija 8. Istorija*. Nr 1, 2010: 3–25.

Kruglova, T. A. K voprosu o vremeni sostavlenija ”Zapiski o neporjadkach v Malorossii”: v tsarstvovanije Jelizavety Petrovny ili Jekateriny II? [Gällande frågan om tiden för sammanställandet av ”kort brev om oordning i Lillryssland”: under Jelizaveta Petrovnas eller Katarina II:s regeringstid?] *Vestnik Moskovskogo universiteta. Serija 8. Istorija*. Nr 4, 2011: 3–30.

Kruglova, T. A. Metodologitjeskije i istotjnikovedtjeskije podchody k izutjeniju ”Zapiski o neporjadkach v Malorossii” (1750-je gg). [Metodologiska och källstudieliga tillvägagångssätt att studera ”ett kort brev om oordning i Lillryssland” (1750-talet)]. *Vestnik Moskovskogo universiteta. Serija 8. Istorija*. Nr 2, 2015: 3–23.

Kulisj, P. (utgivare). O neporjadkach, kotoryje proischodjat ot zloupotreblenija prav i obyknovenij, gramotami podtverzjdonnych Malorosii. [Om oordningar som pågår vid missbruk av rättigheter och vanor, diplom bestyrkta i Lillryssland]. *Zapiski o Juzjnoj Rusi*. Sankt Petersburg. Vol. 2, 1857: 169–196.

Litvinova, T. ”Pomesjtjita pravda”: *dvorjanstvo Levobereznoj Ukrainy i krestjanskij vopros v kontse XVIII — pervoj polovine XIX veka*. [”Godsägarens sanning”: adeln på den vänstra strandens Ukraina och bondefrågan i slutet av 1700-talet – första hälften av 1800-talet]. Moskva, 2019.

Ljubavskij, M. K. *Obzor istorii russkoj kolonizatsii*. [En översikt över den ryska koloniseringens historia]. Moskva, 1996.

Ljubavskij, M. K. *Istoritjeskaja geografija Rossii v svjazi s kolonizatsijej*. [Rysslands historiska geografi i samband med koloniseringen]. Sankt Petersburg, 2000.

Madariaga, Isabel de. *Rossija v epochu Jekateriny Velikoj*. [Ryssland under Katarina den storas epok]. Moskva, 2002.

Maksimovitj, G. A. *Dejatelnost Rumjantseva-Zadunajskogo po upravleniju Malorossijej*. [Rumjantsev-Zadunajskijs arbete i förvaltningen av Lillryssland]. Nezzin, 1013.

Markevitj, N. *Istorija Malorossii*. [Lillrysslands historia]. Moskva, 1842–1843.

Miller, G. F. Proischozjdenije naroda i imeni rossijskogo. [Ursprunget av det ryska folket och namnet]. Sankt Petersburg, 1749.

Miller, G. F. *Rassuzjdenije o zaporozjtsach. Istoritjeskije sotjinenija o Malorossii i Malorossijanach G. F. Millera, byvsjego istoriografa rossijskogo, pisannyje im na russkom i nemetskom jazykach i chranjasjtjijesja v Moskovskom glavnom archive Ministerstva inostrannych del* [Resonemang om zaporoger. Historiska verk om Lillryssland och lillryssar av G. F. Miller, tidigare rysk historieskrivare, skrivna av honom på det ryska och tyska språket och förvarade i Moskvas största arkiv på utrikesministeriet]. Moskva, 1846.

Nastavlenije Jekateriny II knjazju Vjazemskomu pri vstupenii im v dolzjnost general-prokurora v fevrle 1764 goda. [Katarina II:s anvisningar till furst Vjazemskij vid hans tillträde till posten som allmän prokurator i februari år 1764]. *Sbornik russkogo istoritjeskogo obsjtjestva*. Sankt Petersburg. Vol. 7, 1871: 348.

O privatnoj zjizni knjaza Potemkina, o nekotorych tjertach jego charaktera i anekdotach. [Om furst Potemkins privata liv, om några av hans karaktärsdrag och anekdoter]. *Moskvitjanin*. Nr 2, 1852.

Pavlenko, N. I. *Jekaterina Velikaja*. [Katarina den stora]. Moskva, 2006.

Petelin, V. *Feldmarsjal Rumjantsev*. [Fältmarskalk Rumjantsev]. Moskva, 2006.

Pisma A. A. Bezborodka k grafu Petru Aleksandrovitju Rumjantsovu. [Brev från A. A. Bezborodok till greve Peter Aleksandrovitj Rumjantsov]. *Starina i novizna*. Nr 3, 1900.

Pisma bratjev Orlovych k grafu Petru Aleksandrovitju Rumjantsovu (1764–1778). [Bröderna Orlovs brev till greve Peter Aleksandrovitj Rumjantsov (1764–1778)]. Moskva, 2021.

Prokop, T. I. Administrator i vojenatjalnik Pjotr Aleksandrovitj Rumjantsev-Zadunajskij. [Administratör och befälhavare Pjotr Aleksandrovitj Rumjantsev-Zadunajskij]. *Rusin*. Nr 1 (39), 2015: 69–82.

Rigelman, O. I. *Litopysna opovid pro Malu Rosiju ta jiji narod i kozakiv uzahali*. [Krönika om Lillryssland och dess folk och kosacker i allmänhet]. Kiev, 1994.

Rossijskij gosudarstvennyj archiv drevnich aktov (RGADA). [Ryskt statligt arkiv med uråldriga dokument (RGADA)]. Samling 7, beskrivning 2, nr 2126.

Segur, Louis-Philippe. *Zapiski o prebyvanii v Rossii v tsarstvovanije Jekateriny II*. [Anteckningar om vistelsen i Ryssland under Katarina II:s styre]. Sankt Petersburg, 1865.

Sjubin, A. V. *Istorija Novorossii*. [Nya Rysslands historia]. Moskva, 2015.

Skalkovskij, A. A. *Chronologitjeskoje obozrenije istorii Novorossijskogo kraja. 1730–1823. Tj. 1. S 1730 po 1796*. [En kronologisk översikt över historien av det Nya Rysslands territorium. 1730–1823. Del 1. Från 1730 till 1796]. Odessa, 1836.

Skalkovskij, A. *Istorija Novoj Setji ili poslednego kosja Zaporozjskogo*. [Nova Sitjs eller den sista zaporogiska kosjs historia]. Odessa, 1841.

Smirnova, A. S. "Proischozjdenije naroda i imeni rossijskogo" (1749 g): istotjniki i perevod. ["Ursprunget av det ryska folket och namnet" (år 1749): källor och översättning"]. I *Millerovskije tjenija. Prejemstvennost i traditsii v sochranenii i izutjenii dokumentalnogo akademitjeskogo nasledija*. [Kontinuitet och traditioner i bevarandet och studiet av det dokumentariska akademiska arvet]. Material från den andra internationella vetenskapliga konferensen. Sankt Petersburg 24–26 maj 2018: 61–68.

Solovjov, S. M. *Istorija Rossii s drevnejsjich vremen*. [Rysslands historia från urminnes tider]. Moskva, 1959–1966.

Solovjov, S. M. *Sotjinenija*. [Verk]. Moskva, 1988–1995.

Solovjova, R. P. Pereselentjenskaja politika Jekateriny II. [Katarina II:s omflyttningspolitik]. *Nautjnyj potentsial*. Nr 3, 2020: 127–131.

Storozjenko, N. V. Reformy v Malorossii pri gr. Rumjantseve. [Reformer i Lillryssland under gr. Rumjantsev]. *Kievskaja starina*. Nr 9, 1891.

Vasiltjikov, A. A. *Semejstvo Razumovskich*. [Familjen Razumovskij]. Vol. 1–2. Sankt Petersburg, 1880.

Vasylenko, M. G. N. G. N. Teplov i joho "Zapiska o neporjadkach v Malorossii". [G. N. Teplov och hans "korta brev om oroligheter i Lillryssland"]. *Zapysky Ukrajinskoho naukovohto tovarystva v Kyjevi*. Kiev. Nr 9, 1911: 29–54.

Zacharov, V. N. (red.). *Istorija Novorossii*. [Det nya Rysslands historia]. Moskva/Sankt Petersburg, 2017.

Zapiska o Maloj Rossii. [Ett kort brev om Lillryssland]. *Archiv knjazja Vorontsova*. [Furst Vorontsovs arkiv]. Moskva. Vol. 25, 1882: 350–381.

Kapitel 4

Belinskij, V. G. *Polnoje sobranije sotjinenij*. [Samlade verk]. Vol. 4. Statji i retsenzii (1840–1841). [Artiklar och

recensioner (1840–1841)]. Moskva, 1954.

Belinskij, V. G. *Polnoje sobranije sotjinenij*. [Samlade verk]. Vol. 12. *Pisma 1841–1848*. [Brev 1841–1848]. Moskva, 1956.

Chinkulov, L. F. *Taras Sjevtjenko*. Moskva, 1960.

Dzeverin, I. A. (red.). *Vospominanija o Tarase Sjevtjenko*. [Minnen om Taras Sjevtjenko]. Kiev, 1988.

Dzjuba, I. M. *Taras Sjevtjenko: Zjittja i tvortjist*. [Taras Sjevtjenko: liv och författarskap]. Kiev, 2008.

Gosudarstvennyj Archiv Russkoj Federatsii (GARF). [Den ryska federationens statsarkiv (GARF)]. Samling 109, beskrivning 37, nr 230, del 38, s 56.

Junge, E. F. *Vospominanija*. [Memoarer], 167–170. Moskva, 1914.

Konisskij, A. Ja. *Zjizn ukrainskogo poeta Tarasa Grigorjevitja Sjevtjenko*. [Den ukrainska poeten Taras Grigorijevitj Sjevtjenkos liv]. Odessa, 1898.

Kostomarov, N. I. *Bunt Stenki Razina*. [Stenka Razins uppror]. Sankt Petersburg, 1859.

Kostomarov, N. I. Natjalo Rusi. [Rus början]. *Sovremennik*. Nr 1, 1860.

Kostomarov, N. I. Mysli o federativnom natjale v Drevnej Rusi. [Tankar om federal början i forntida Ryssland]. I *Sobranije sotjinenij: Istoritjeskije monografii i izsledovanija*. [Samlade verk: historiska monografier och forskning]. Sankt Petersburg. Bok 8, vol. 21, 1903.

Kostomarov, N. I. *N. I. Avtobiografija N. I. Kostomarova*. [N. I. Kostomarovs självbiografi]. Moskva, 1922.

Kostomarov, N. I. *Istoritjeskije proizvedenija. Avtobiografija*. [Historiska verk. Självbiografi]. Kiev, 1990.

Kostomarov, N. I. Pismo izdatelju "Kolokola"). [Brev till utgivaren av "Klocka"]. "Kazaki". *Aktualnaja istorija Rossii*. ["Kosacker". Rysslands aktuella historia]. Moskva, 1995.

Kratkij biografitjeskij otjerk N. I. Kostomarova. [En kort biografisk sammanfattning av N. I. Kostomarov]. *Kievskaja starina*. Vol. 12, nr 5, 1885: 2–9.

Litvak, B. G. N. I. Kostomarov. *Portrety istorikov: vremja i sudby*. [Porträtt av historiker: tid och öden]. Moskva/Jerusalem. Vol. 1, 2000: 52–64.

Narysjkina-Prokudina-Gorskaja, N. A. Taras Sjevtjenko v Peterburge. [Taras Sjevtjenko i Peterburg]. *Terra Linguistica*. Nr 1 (167), 2013: 159–168.

Ostapenko, O. I., Rjasjko, V. I. T.G. Sjevtjenko ta represyvno-karalnyj aparat tsarskoj Rosiji. [Sjevtjenko och den tsarryska repressiva och bestraffande apparaten]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politechnika"*. *Jurydytjni nauky*. Nr 810, 2014: 206–212.

Otvjet N. I. Kostomarov I. S. Aksakovu. [N. I. Kostomarovs svar till I. S. Aksakov]. *Kievskaja starina*. Nr 11, 1897: 51.

Palamartjuk, G. Novoje o T. G. Sjevtjenko: iz dnevnika i vosponinanj E. F. Junge Tolstoj. [Nytt om T. G. Sjevtjenko: från E. F. Junges (Tolstojs) dagbok och memoarer]. *Sovetskaja Ukraina*. Nr 3, 1960: 169–171.

Pintjuk, Ju. A. *Mykola Ivanovytyj Kostomarov*. Kiev, 1922.

Pletnev, P. A. Retsenzija na poemu "Trizna". [Recension av dikten "Trizna"]. *Sovremennik*. Vol. 34, nr 6, 1844: 295–296.

Pogodin, M. P. Otvjet P. V. Kirejevskomu. [Svar till P. V. Kirejevskij]. *Moskvitjanin*. Nr 3, 1845: 57.

Polevoj, N. A. Kobzar T. Sjevtjenka. [Kobzar av T. Sjevtjenko] I: *Taras Sjevtjenko v krytysi. T. 1. Pryzjyttjeva krytyka (1839–1861)*. Kiev, 2013.

Polonskij, Ja. P. *Spomyinky pro Sjevtjenka. T. G. Sjevtjenko, Kobzar*. [Minnen av Sjevtjenko. T. G: Sjevtjenko, Kobzar]. Prag, 1876.

Portrety istorikov: vremja i sudby. V 2 t. T. 1. Otetjestvennaja istorija. [Porträtt av historiker: tid och öden. I 2 vol. Vol. 1. Inrikes historia]. Moskva/Jerusalem, 2000.

Publitjnyj disput Kostomarov i Pogodina 19 marta 1860 goda o natjale Rusi. [Offentlig dispyt mellan Kostomarov och Pogodin 19 mars år 1860 om början av Rus]. *Sovremennik*. Vol. 80, 1860.

Ratjev, E. R. Vosprijatije N. I. Kostomarov v otetjestvennoj i zarubeznoj istoritjeskoj nauke: transformatsija radikalnogo i natsionalnogo trendov. [Uppfattning om N. I. Kostomarov i inrikes och utrikes historievetenskap: transformation av radikal och nationell trend]. *Gumanitarnyje issledovanija. Istorija i filologija*. Nr 4, 2021.

Sjevtjenkivskij slovnyk. U dvoch tomach. [Sjevtjenkos ordbok. I två volymer]. Kiev, 1976–1978.

Sjevtjenko, T. *Avtobiografija. Dnevnik. Izbrannyje pisma i delovyje bumagi*. [Självbiografi. Dagbok. Utvalda brev och affärsdokument]. Moskva, 1956.

Sjtjerbina, F. K biografii N. I. Kostomarov. [Till N. I Kostomarovs biografi]. *Kievskaja starina*. Vol. 49, nr 4, 1895: 63–75.

Smolij, V. A., Pintjuk, Ju. A., Jas, O. V. *Mykola Kostomarov: Vichy zjyttja i tvortjosti: Entsyklopedytjnyj dovidnyk*. [Mykola Kostomarov: milstolpar i livet och författarskapet: Encyklopedisk handbok]. Kiev, 2005.

Sochan, P. S. (red.). *Kyrylo-Mefodijivske tovarystvo u trjoch tomach*. [Kyrillos och Methodeos-sällskapet i tre band]. Kiev, 1990.

Teslja, A. A. Variatsija na temu polititjeskoj teologii: "Kniga Bytija Ukrainskogo naroda". [Variation på temat politisk teologi: "Det ukrainska folkets Första Mosebok"]. *Sotsiologitjeskoje obozrenije*. Vol. 14, nr 2, 2015: 82–106.

Tjalyj, M. K. *Zjizn i proizvedenija Tarasa Sjevtjenko*. [Taras Sjevtjenkos liv och verk]. Kiev, 1882.

Tjukovskij, K. I. Voskresajusjtjij Sjevtjenko. [Den uppstående Sjevtjenko]. *Sotjinenija*. Vol. 2. Sankt Petersburg, 1911.

Tsirkuljar ministra vnutrennich del P. A. Valujeva Kievskomu, Moskovskomu i Peterburgskomu tsenzurnym komitetam ot 18 ijulja 1863 g. [Rundskrivelse från inrikesministern P. A. Valujev till Kiev, Moskvas och Sankt Petersburgs kommitté för censur den 18 juli år 1863]. I *"Ukrainskij vopros" v politike vlastej i russkom obsjtjestvennom mnenii (vtoraja polovina XIX veka)* ["Den ukrainska frågan" i myndigheternas politik och den ryska allmänna opinionen (andra hälften av 1800-talet)], Miller, A. I., 240–241. Sankt Petersburg, 2000.

Vospominanija starogo utjitelja I. K. Zajtseva (1805–1887). [Den gamle läraren I. K. Zajtsevs levnadsminnen (1805–1887)]. *Russkaja starina*. Vol. 54, april–juni 1887.

Zimin, I. V. "Mediki i samoderzjtsy": zagadka smerti Nikolaja I. ["Läkare och enväldshärskare": gåtan till Nikolaj I död]. *Otetjestvennaja istorija*. Nr 4, 2001: 57–66.

Zjur, P. V. Pervyj risovalsjtjik u Sjirjajeva. [Sjirjajevs första tecknare]. *Neva*. Nr 3, 1961: 205.

Zjur, P. V. *Trudy i dni Kobzarja*. [Kobzars arbete och dagar]. Ljubertsy, 1996: 389–431.

Kapitel 5

Achmetov, Rinat. Intervju 2023.

Andreev, A. R. *Symon Petljura. "Ja rodilsja v Poltave i ja verju v ukrainskuju gosudarstvennost..."*. [Symon Petljura. "Jag föddes i Poltava och jag tror på det ukrainska statsskicket..."]. Kiev/Minsk/Moskva, 2010.

Applebaum Anne. *Red Famine: Stalin's War on Ukraine*. New York: Doubleday, 2017.

Avtobiohrafija Mychajla Hrusjevskoho z 1906 i 1926 rokiv jak dzjerelo do vyvtjennja joho zjyttja i tvortosty. [Mychajlo Hrusjevskyjs självbiografi från år 1906 och 1926 som källa till studier av hans liv och författarskap]. *Ukrajinskyj istoryk*. Vol. 11, nr 1–3, 1974.

Danilevskij, I. N., Tairova (Jakovleva), T. G., Sjubin, A. V., Mironenko, V. I. *Istorija Ukrainy*. [Ukrainas historia]. Sankt Petersburg, 2018.

Frontovoj ukrainskij sjezd. [Ukrainsk frontkongress]. *Kievljanin*. Nr 113, 7 maj, 1917: 2.

Hrusjevskyj, Mychajlo. *Avtobiohrafija*. [Självbiografi]. Lviv, 1906.

Hrusjevskyj, Mychajlo. *Avtobiohrafija*. [Självbiografi]. Kiev, 1926.

Hrusjevskyj, Mychajlo. *Avtobiohrafija*. [Självbiografi]. Toronto, 1965.

Hrusjevskyj, Mychajlo. *Avtobiohrafija (1926)*. [Självbiografi (1926)]. *Ukrajinskyj istoryk*. Nr 1–4, 1979: 79–87.

Hrusjevskyj, Mychajlo. *Avtobiohrafija*. [Självbiografi]. *Ukrajinskyj istoryk*. Nr 1–4, 1980: 89–94.

Hrusjevskyj, Mychajlo. "Jak mene sprovadzjeno do Lvova". ["Hur man eskorterade mig till Lvov"]. *Ukrajinskyj istoryk*. Nr 1–4, 1984: 230–237.

Janevskyj, D. B., Krjukov, V. I., et al. *Konstytutsijni akty Ukrainy. 1917–1920: Nevidomi konstytutsiji Ukrajiny*. [Ukrainas konstitutionella akter. 1917–1920: Ukrainas okända konstitutioner]. Kiev, 1992.

Karnisjin, V. Ju. "Ukrainskij vopros" v polititjeskoj publitsistike M. S. Grusjeskogo. ["Den ukrainska frågan" i M. S. Grusjevskijs politiska publicistik]. *Izvestija vysjich utjebnych zavedenij. Povolzjskij region. Gumanitarnyje nauki*. Nr 1 (29), 2014: 77–83.

Lenin, V. I. *Polnoje sobranije sotjinenij*. [Samlade verk]. Vol. 35. Moskva, 1974.

Avtobiohrafija Mychajla Hrusjevskoho 1914–1919. [Mychajlo Hrusjevskyjs självbiografi 1914–1919.]. *Ukrajinskyj istoryk*. Nr 1–2, 1966: 98–101.

Plokyh, Serhii. *Unmaking Imperial Russia: Mykhailo Hrushevsky and the Writing of Ukrainian History*. Toronto: University of Toronto Press, 2005.

Prymak T. Mychailo Hrushevsky: *The Politics of National Culture*. Toronto, Buffalo, London, 1987.

Revoljutsija i natsionalnyj vopros: dokumenty i materialy po istorii natsionalnogo voprosa Rossii i SSSR v XX veke [Revolution och den nationella frågan: dokument och material om historien om Rysslands och Sovjetunionens nationella fråga på 1900-talet]. Vol. 3, 1930.

Savtjenko, V. A. *Avantjursty grazhdanskoj vojny: Istoritjeskoje rassledovanije*. [Äventyrare i inbördeskriget: Historisk undersökning]. Charkiv/Moskva, 2000.

Savtjenko, V. A. *Simon Petljura*. Charkiv, 2004.

Savtjenko, V. A. *Dvenadtsat vojn za Ukrainu*. [Tolv krig för Ukraina]. Charkiv, 2006.

Symon Petljura. *Vojna i ukraintsy*. [Krig och ukrainare]. *Ukrainskaja zjizn*. Nr 7, 1914: 3–7.

Vynar, L. *Avtobiohrafija M. Hrusjevskoho z 1926 roku*. [M. Hrusjevskyjs självbiografi från år 1926]. *Ukrajinskyj istoryk*. Nr 1–4, 1980: 71–88.

Vynar, L. *Avtobiohrafija Mychajla Hrusjevskoho z 1926 roku*. [Michajlo Hrusjevskyjs självbiografi från år 1926]. New York/München/Toronto, 1981.

Kapitel 6

Achmetov, Rinat. Intervju 2023.

Applebaum Anne. *Red Famine: Stalin's War on Ukraine*. New York: Doubleday, 2017.

Golod v SSSR. 1929–1934: v 3 t. T. 1: 1929–ijul 1932. [Hungersnöden i Sovjetunionen. 1929–1934: i 3 vol. Vol. 1: 1929–juli 1932]. Moskva, 2011.

Gorskaja, N. A. *Boris Dmitrijevitj Grekov*. Moskva, 1999.

Grekov, B. D. *Feodalnyje odnosjenija v Kievskom gosudarstve*. [Feudala relationer i den kieviska staten] Moskva, 1936.

Grekov, B. D. *Feodalnyje odnosjenija v Kievskom gosudarstve*. [Feudala relationer i den kieviska staten]. Moskva, 1937.

Grekov, B. D. *Kievskaja Rus*. [Kievrus]. Moskva, 1939.

Grekov, B. D. *Kievskaja Rus*. [Kievrus]. Moskva, 1944.

Grekov, B. D. *Kievskaja Rus*. [Kievrus]. Moskva, 1949.

Grekov, B. D. *Kievskaja Rus*. [Kievrus]. Moskva, 1953.

Grekov, B. D. *Kievskaja Rus*. [Kievrus]. Moskva, 2004.

Grekov, B. D. *Kievskaja Rus*. [Kievrus]. Moskva, 2006.

Grekov, B. D. *Groznaja Kievskaja Rus*. [Det grymma Kievrus]. Moskva, 2012.

Holod-henotsyd 1933 roku v Ukrajinii: istoryko-politolohytjnyj analiz sotsialno-demohrafitjnych ta moralno-psycholohitjnych naslidkiv. [Hungersnöd-folkmord år 1933 i Ukraina: historisk-politisk analys av socialdemografiska och moraliskt-psykologiska följder]. Kiev/New York, 2000.

Hruskevskyj, M. S. *Istorija Ukrajiny-Rusy: v 10 t*. [Ukraina-Rus historia: i 10 volymer]. Lviv/Kiev/Moskva/Wien, 1898–1936.

Hrusjevskyj, M. S. *Iljistrovana istorija Ukrajiny*. [Ukrainas illustrerade historia]. Lviv, 1911.

Hrusjevskyj, M. S. *Illjustrirovannaja istorija Ukrainy*. [Ukrainas illustrerade historia]. Sankt Petersburg, 1913.

Hrusjevskyj, Mychajlo. Obytjnaja schema "russkoj" istorii i vopros ratsionalnogo uporjadotjenija istorii vostatjnego slavjanstva. [Den vanliga mallen i "rysk" historia och frågan om rationell reglering av östslavernas historia]. *Forum: Obsjtjestvenno-polititjeskij zjurnal*. Utgåva 17. München, 1987: 162–171.

Hrusjevskyj, M. S. *Illjustrirovannaja istorija Ukrainy s prilozjenijami i dopolnenijami*. [Ukrainas illustrerade historia med bilagor och tillägg]. Donetsk, 2004.

- Ivnitskij, N. A. *Repressivnaja politika sovetskoj vlasti v derevne (1928–1933 gg)*. [Sovjetmaktens repressiva politik på landsbygden (åren 1928–1933)]. Moskva, 2000.
- Ivnitskij, N. A. *Golod 1932–1933 godov v SSSR: Ukraina, Severnyj Kavkaz, Povolzje, Centralno-Tjernozemnaja oblast, Zapadnaja Sibir*. [Ural Hungersnöden åren 1932–1933 i Sovjetunionen: Ukraina, Kazakstan, Norra Kaukasus, Volgaregionen, centrala svartjordregionen, västra Sibirien, Uralområdet]. Moskva, 2009.
- Kondrasjin, V. V. *Golod 1932–1933 godov: tragedija rossijskoj derevni*. [Hungersnöden åren 1932–1933: den ryska landsbygdens tragedi]. Moskva, 2008.
- Kotenko, A. L., Martynjuk, O. V., Miller, A. I. ”Maloross”: evoljutsija ponjatija do Pervoj mirovoj vojny.]”Lillryss”: evolution av begreppet före första världskriget]. *Novoje literaturnoje obozrenije*. Nr 2, 2011: 9–27.
- Kultjitskij, S. *Potjemu on nas unitjozjal? Stalin i ukrainskij Golodomor*. [Varför förintade han oss? Stalin och den ukrainska Holodomor]. Kiev, 2007.
- Malinov, A. V. *Filosofija istorii v Rossii. Konspekt universitetskogo spetskursa*. [Historiens filosofi i Ryssland. Referat till specialföreläsningar på universitetet]. Sankt Petersburg, 2001.
- Ploky Serhii. *Unmaking Imperial Russia: Mykhailo Hrushevsky and the Writing of Ukrainian History*. Toronto: University of Toronto Press, 2005.
- Ploky Serhii. *The Origins of the Slavic Nations: Premodern Identities in Russia, Ukraine and Belarus*. Cambridge University Press, 2006.
- Ploky Serhii. *Ukraine and Russia: Representations of the Past*. University of Toronto Press, 2008.
- Ploky, S. *The Gates of Europe: A History of Ukraine*. New York: Basic Books, 2015.
- Prymak T. *Mychailo Hrushevsky: The Politics of National Culture*. Toronto/Buffalo/London, 1987.
- Rossijskij gosudarstvennyj archiv sotsialno-polititjeskoj istorii, RGASPI. [Ryska statsarkivet för socialpolitisk historia]. Samling 17, beskrivning 42, nr 80, s. 17.
- Rossijskij gosudarstvennyj archiv sotsialno-polititjeskoj istorii, RGASPI. [Ryska statsarkivet för socialpolitisk historia]. Samling 82, beskrivning 2, nr 139, s. 162–165.
- Rozkurkulennja, kollektivizatsija, Holodomor na Dnipropetrovsjtjyni (1929–1933 roky): Zbirnyk dokumentiv*. [Avkulakisering, kollektivisering, Holodomor i Dnipropetrovskregionen (åren 1929–1933): samling dokument]. Dnipropetrovsk, 2008.
- Sjtjapov, Ja. N. Akademik B. D. Grekov kak istorik Kievskoj Rusi. [Akademikern B. D. Grekov som historiker till Kievrus]. *Vestnik AN SSSR*. Nr 9, 1982.
- Tolotjko, A. P. Chimera ”Kievskoj Rusi”. [”Kievrus” chimär]. *Rodina*. Nr 8, 1999: 29–33.

Tragedija sovjetskoj derevni. Kollektivizatsija i raskulatjivanije. 1927–1939. Dokumenty i materialy. V 5 t. T. 2. Nojabr 1929 — dekabr 1930). [Den sovjetiska landsbygdens tragedi. Kollektivisering och avkulakisering. 1927–1939. Dokument och material. I 5 vol. Vol. 2. November 1929–december 1930]. Moskva, 2000.

Kapitel 7

100 rokov polkovnyku Basylju Halasi: opublikovano dokumenty. [Vasyl Halas, överste i UPA, 100 år: publicerade dokument]. *Istoriijna pravda*. 2020-11-12.
<https://www.istpravda.com.ua/short/2020/11/12/158449/>

Achmetov, Rinat. Intervju 2023.

Akt provozglasjenija Ukrainського Gosudarstva. [Akt om proklamation av den ukrainska staten]. *Samostijna Ukrajina*. 10 juli 1941. Stanislavov.

Antonjuk, Porfirij. Geroj volynskich lesov. [Volynienskogarnas hjälte]. *Pravyj vybor*. 2013-03-07.
<https://web.archive.org/web/20180218142228/http://volnodum.livejournal.com/714873.html>

Armstrong, D. *Ukrainskij natsionalizm: fakty i rassledovanija*. [Ukrainsk nationalism: fakta och undersökningar]. Moskva, 2008.

Bandera, S. Moji zjittepysni dani. [Mina biografiska uppgifter]. *Volja i Batkivsjtjyna*. Lviv, 1999.

Bedrij, A. *OUN i UPA*. [OUN och UPA]. New York/London/München/Toronto, 1983.

Belgijets v UPA: istorija radiodyktora Gazenbruksa. [Belgaren i UPA: historien om radiopresentatören Gazenbruks]. *5 kanal*. 2020-12-10.
<https://www.5.ua/suspilstvo/belhiets-v-upa-istoriia-radiodyktora-hazenbruksa-231494.html>

Bij pid Hurbamy. Jak prochodyv najbilsjyj bij UPA proty NKVS. [Striden vid Hrabyne: Hur UPA:s största strid mot NKVD gick]. *Tsentr doslidzjen vyzvolnoho ruchu*. 2021-04-28. <https://cdvr.org.ua/28939/2021/04/28/>

Borovets, Taras Dmytrovytj. Zjytomyrska oblasna yniversalna naukova bibliotka imeni Oleha Olzjyna. [Regionala universalna vetenskapliga Oleh Olzjyn-biblioteket i Zjytomyr]. U.å. <http://www.lib.zt.ua/ua/outstanding/node/6500>

Bulba-Borovets, T. *Armija bez derzjavy: Slava i trahedija ukrajinskoho povstanskoho ruchu. Spohady*. [Armé utan stat: den ukrainska rebellrörelsens ära och tragedi. Memoarer]. Kiev, 2008.

Danilevskij, I. N., Tairova (Jakovleva), T. G., Sjubin, A. V., Mironenko, V. I. *Istoriija Ukrainy*. [Ukrainas historia]. Sankt Petersburg, 2018.

Dzjubak, V. V. *Taras Bulba-Borovets i joho vijskovi pidrozdily v ukrajinskomu rusi Oporu (1941–1944)*. [Taras Bulba-Borovets och hans militära enheter i den ukrainska motståndsrörelsen (åren 1941–1944)]. Kiev, 2002.

Firov, P. *Istoriija OUN-UPA: Sobytija, fakty, dokumenty, kommentarii*. [OUN-UPA:s historia: händelser, fakta, dokument, kommentarer]. Sevastopol, 2002.

Harkotová, S. O čo išlo banderovcom na Slovensku (rozhovor). [Vad var banderisterna ute efter i Slovakien (samtal)]. *Aktuality*. 2019-01-28.

<https://www.aktuality.sk/clanok/656757/o-co-islo-banderovcom-na-slovensku-rozhovor/>

Heroji Ukrajiny. [Ukrainas hjältar]. <http://heroes.profi-forex.org/>

Hohun, A. *Mezjdu Gitlerom i Stalinym. Ukrainskije povstantsy*. [Mellan Hitler och Stalin. Ukrainska rebeller]. Charkiv, 2018.

Horobets, S. Tsjoho dnja zahynuv orhanizator persjych viddiliv UPA Serhij Katjynskij. [Den här dagen dog organisatören av UPA:s första förband Serhij Katjynskij]. *Rehion Spetskor*. U.å. <https://speckor.net/tsogo-dnya-zagynuv-organizator-pershyh-viddiliv-upa-sergij-kachynskij/>

Hrabovskij, S. Taras Bulba-Borovets: u istokov UPA. [Taras Bulba-Borovets: vid UPA:s ursprung]. *Den*. 2016-10-13. <https://day.kyiv.ua/ru/blog/istoriya/taras-bulba-borovec-u-istokov-upa>

Hromadska organizatsija "Vseukrajinske objednannja hromadjan 'Krajina'". [Offentliga organisationen "Allukrainska unionen för medborgare 'Krajina'"]. 27 sitnja [27 januari]. <https://vgo-kraina.org/catalog/layer/27-sichnya>

Isajuk, O. "Bolsjaja blokada": kak provedi vybory v nepokornom regione. ["Den stora blokaden": hur man håller val i en ostyrig region]. *Dzerkalo tyznja*. 2016-03-18. <https://zn.ua/HISTORY/bolshaya-blokada-kak-provesti-vybory-v-nepokornom-regione.html>

Istoriya z hryfom "Sekretno": Rizdvjanyj bij UPA. Birtja, 7 sitnja 1946. [Historia märkt "hemligt": UPA:s julstrid. Bircza, 7 januari 1946]. *TSN*. 2011-01-16. <https://tsn.ua/analitika/rizdvyanij-bij-upa-bircha-7-cichnya-1946.html>

Istoriya z hryfom "Sekretno": Kolysjni vorohy. Hrubesjivska operatsija 1946 roku. [Historia märkt "hemligt": tidigare fiender. Hrubesjivs operation år 1946"]. *TSN*. 2011-06-16. <https://tsn.ua/analitika/istoriya-z-grifom-sekretno-kolishni-vorogi-grubeshivska-operaciya-1946-roku.html>

Isjtjuk, O. Stepan Stebelskyj — "Chrin": do 100-ritjtja z dnja narodzjennja. [Stepan Stebelskyj – "Chrin": till 100-årsjubileet av hans födelse]. *Tsentr doslidzjen vyzvolnoho ruchu*. 2014-10-23. <https://cdvr.org.ua/22894/2014/10/23/>

Jankel, R. Bessmertije komandira "Tjornogo". [Befälhavaren "Tjornyjs" odödlighet]. *Dzerkalo tyznja*. 2016-04-08. <https://zn.ua/HISTORY/bessmertie-komandira-chornogo.html>

Jermak, Andrij. Intervju 2023.

Jusjtjenko, K. Radiostantsija UPA "Afrodita": "Vy tjuete holos vilnoj Ukrajini . . .". [Radiostationen "Afrodite": "Ni hör den fria Ukrainas röst . . ."]. *Istoryjna Pravda*. 2011-06-11. <https://www.istpravda.com.ua/articles/2011/06/11/41933/>

Kovaltjuk, V. Byla li sozdana UPA 14 oktjabrja 1942 goda?. [Var UPA skapat den 14 oktober år 1942?]. *Ukrainskaja pravda*. 2007-10-22.

<https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2007/10/22/4426156/>

Krytjylskyj, S. Herojitjna smert persjoho komandyra UPA Klyma Savura. [Den första UPA-befälhavaren Klym Savur heroiska död]. *Horyn.info*. 2022-02-

12. <https://horyn.info/posts/geroyichna-smert-pershogo-komandyra-upa-klyma-savura/>

Matskevitj, I. M. Kriminologitjeskij portret Stepana Bandery. [Ett kriminologiskt porträtt av Stepan Bandera]. *Sojuz kriminalistov i kriminologov*. Nr 2, 2014: 7–41.

Mikojan, A. I. *Tak bylo*. [Så var det]. Moskva, 1999.

Moskal, R. Ostannij bij pidpilja OUN. Ternopilsjtjyna, 1960 rik. [Det underjordiska OUN:s sista strid. Ternopil-regionen, år 1960]. *Istorytjna pravda*. 2011-03-

28. <https://www.istpravda.com.ua/articles/2011/03/28/33736/>

Motyka, G. *Vid Volynskoji rizanyiny do operatsiji "Visla"*. *Polsko-ukrajinskij konflikt 1943–1947 rr.* [Från massakern i Volynien till operationen "Wisła". Den polsk-ukrainska konflikten åren 1943–1947]. Kiev, 2013.

Myrtjuk, P. *Ukrajinska Povstanska Armija 1942–1952*. [Den ukrainska rebellarmén 1942–1952]. München, 1953.

Olchovskyj, I. Pro trahitjnu dolju druzjyny Tarasa Bulby-Borovtsja. [Om Taras Bulba-Borovets frus tragiska öde]. *Istorytjna pravda*. 2013-11-15.

<https://www.istpravda.com.ua/articles/2013/11/15/139565/>

Patryljak, I, Pahirja, O. Vijskova konferentsija OUN[B] 1942 r. i rozrobka planiv zi stvorennja ukrajinskych zbrojnych syl. [OUN(B):s militärkonferens år 1942 och utarbetande av planer på skapandet av ukrainska beväpnade styrkor]. I *Z archiviv VUtjK-GPU-NKVD-KGB*. Nr 30, 2008: 484–511.

Persjyj bij UPA proty "nimetskych varvariv" i podalsja borotba z natsistamy. [UPA:s första strid mot "tyska Barbarer" och vidare kamp med nazisterna]. *Veterano.ua*. (u.å.).

http://veterano.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4755:pershij-bij-upa-proti-nimetskikh-varvariv-i-podalsha-borotba-z-natsistami&catid=36&Itemid=191

Pisartsov, D. (2014). Bij pid Stryhanamy. [Strid vid Stryhany]. Webbplats för staden Sjepetivka. 2014-05-13. <https://shepetivka.com.ua/statti/inshe/1430-bii-pid-stryhanamy.html>

Pismo utjastnikov mezjoblastnogo sovesjtjanija utjitelej zapadnych oblastej Ukrainy tovarisjtju Stalinu I. V. [Brev från deltagarna på det interregionala mötet med lärare från de västra regionerna i Ukraina till kamrat Stalin I. V.] *Izvestija*. 1945-02-09.

Plochy, S. *The Gates of Europe: A History of Ukraine*. New York: Basic Books, 2015.

Posivnyjtj, M. *Zjittja, prysvjatjene svobodi*. [Stepan Bandera – liv, tillägnat friheten]. Toronto/Lviv, 2008.

Posivnytyj, M. Stepan Bandera v polsnych tiurmach. [Stepan Bandera i polska fångelser]. *Istorytna pravda*. 2011-03-09. <https://www.istpravda.com.ua/articles/2011/03/9/29017/>

Posivnytyj, M. Stepan Bandera u nimetskych tiurmach i kontstaborach. [Stepan Bandera i tyska fångelser och koncentrationsläger]. *Istorytna Pravda*. 2015-01-15. <https://www.istpravda.com.ua/articles/2014/01/1/140665/>

Poslevojennyje vojny. [Efterkrigskrigen]. *Kommersant*. 2015-10-13. <https://www.kommersant.ru/doc/2831262>

Povnyj aljarm. Jak bijtsi UPA nazjachaly tjekistiv u Stanislavi j ne vtratyly zjodnoho bijtsja. [Fullt alarm. Hur UPA-kämpar skrämde tjekisterna i Stanislav och förlorade ingen kämpe]. *Reporter*. 2020-02-26. <https://report.if.ua/istoriya/povnyj-alyarm-yak-bijci-upa-nazhahaly-chekistiv-u-stanislavi-j-ne-vtratyly-zhodnogo-bijcya-foto/>

Prohramni postanovy Tretjoho Velykoho Zboru OUN (S. Bandery), 25 serpnja 1943. [Programbeslut för OUN:s tredje stora sammanträde (S. Bandera), 25 augusti 1943]. I *OUN I UPA v 1943 rotsi: Dokumenty*. Kultjytskyj, S. (red.), 220–224. Kiev: Institut istoriji Ukrajinjy NAN Ukrajinjy, 2008.

Prymatjenko, Ja. Stvorennja Ukrajinskoj Povstanskoj Armiji. [Skapandet av den ukrainska rebellarmén]. *Tsej den v istoriji*. U.å. <https://www.jnsm.com.ua/h/1014T/>

Radjanska okupatsija 1944–1991 rr. Natsionalny muzej-memorial zjertv okupatsijnych rezjymiv ”Tjurma na Lontskoho”. [Den sovjetiska ockupationen åren 1944–1991. Nationellt minnesmuseum för offren av ockuperande regimer ”Lontskoho-fängelset”. U.å. <http://www.lonckoho.lviv.ua/istoriya/istoriya-vyaznytsi/radyanska-okupatsiya-1944-1991-rr>

Romanjuk, N. Kolkovskaja respublika — territorija ukrainskoj svobody v vodovorote vojny. [Kolkovska republiken – territorium för ukrainsk frihet i krigets malström]. *Ukrinform*. 2018-06-29. <https://www.ukrinform.ru/rubric-society/2488720-kolkovskaa-republika-territoria-ukrainskoj-svobody-v-vodovorote-vojny.html>

Rusnatjenko, A. Roman Sjuchevytyj — kerivnyk vojujutjoji Ukrajinjy. [Roman Sjuchevytyj – ledare för det kämpande Ukraina]. *Ukrajinjskij vyzvolnyj ruch: nauk. zb.* [Ukrainska befrielseörelsen: vetenskaplig samling]. Lviv. Nr 10, 2007: 223–243.

Serhijtkuk, Volodymyr. (red.). *Stepan Bandera u dokumentach radjanskych orhaniv derzjavnoji bezpeky: (1939–1959)*. [Stepan Bandera i dokument tillhörande de sovjetiska säkerhetstjänsterna: (1939–1959)]. Vol. 3. Kiev, 2009.

Skibtjyk, S. Pershyj bij UPA, jakyj vidbuvsja u Volodymyrtsy, otjolyv druh i soratnyk Bandery Hryhorij Perehinjak. [UPA:s första strid, som skedde i Volodymyrets, leddes av Banderas vän och vapenbror Hryhorij Perehinjak]. *Volodymyrets City*. 2020-02-07. <https://volodymyrets.city/articles/63910/pershij-bij-upa-yakij-vidbuvsya-u-volodimirci-ocholiv-drug-i-soratnik-banderi-grigorij-pereginyak>

Smert polskoho henerala vid ruk ”bandytiv z UPA” stala syhnalom dlja aktsjiji ”Visla”. [Den polska generalens död för händerna av ”banditer från UPA” blev signalen för operation ”Wisła”]. *Gazeta.ua*. 2012-03-28. <https://gazeta.ua/articles/history/smert-polskogo-general-a-vid-ruk-bandytiv-z-upa-stala-signalom-dlya-akciyi-visla/428866>

Smolij, V. A., et al., (red.). *Entsyklopedija istoriji Ukrajiny*. vol. 10: T–Ja. [Encyklopedi över Ukrainas historia]. Natsionalna akademija nauk Ukrajiny. Instytut istoriji Ukrajiny. [Ukrainas nationella vetenskapsakademi. Institutet för Ukrainas historia]. Kiev, 2013.

Smolij, V. A., et al., (red.). *Entsyklopedija istoriji Ukrajiny: Ukrajina — Ukrajintsi*. [Encyklopedi över Ukrainas historia: Ukraina – ukrainare]. Vol. 2. Natsionalna akademija nauk Ukrajiny. Instytut istoriji Ukrajiny. [Ukrainas nationella vetenskapsakademi. Institutet för Ukrainas historia]. Kiev, 2019.

Smyslov, O. *Stepan Bandera i borba OUN*. [Stepan Bandera och OUN:s kamp]. Moskva, 2011.

Snjehyrjov, D. Mychajlo Stepanjak. Komunist i tjlen Provodu OUN. [Mychajlo Stepanjak. Kommunist och medlem i OUN:s ledning]. *Istorytjna pravda*. 2011-07-04.
<https://www.istpravda.com.ua/articles/2016/02/10/148919/>

Snyder, Timothy. *The Reconstruction of Nations: Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569–1999*. New Haven and London: Yale University Press, 2003.

Snyder Timothy. A Fascist Hero in Democratic Kiev. *The New York Review*. 2010-02-24.
<https://www.nybooks.com/online/2010/02/24/a-fascist-hero-in-democratic-kiev/>

Snyder, Timothy. *Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin*. New York: Basic Books, 2010.

Tjastyj, R. V. *Stepan Bandera: mify, legendy, Dejstvitelnost*. [Stepan Bandera: myter, legender, verklighet]. Charkiv, 2007.

Tjernikov, S. Boj na gore Lopata. [Striden på berget Lopata]. *Lviv X*. 2023-07-13.
<https://lvivyes.com.ua/ru/eternal-ru/bij-na-gori-lopata>

Tkatjenko, S. *Povstantjeskaja armija: taktika borby*. [Rebellarmén: kampens taktik]. Minsk, 2000.

Tomtjysjyn, Ju. Tretij Zbir OUN: 75 rokiv po tomu. [OUN:s tredje församling: 75 år senare]. *Zbrutj*. 2018-08-27. <http://ukrpohliad.org/life/tretij-zbir-oun-75-rokiv-po-tomu.html>

Tsarevskaja-Djakina, T. V., (sammanställare). *Ukrainskije natsionalistitjeskije organizatsii v gody Vtoroj mirovoj vojny: Dokumenty v 2 tomach. T 1. 1939–1943*. [Ukrainska nationalistiska organisationer under åren av andra världskriget: Dokument i 2 vol. Vol. 1. 1939–1943]. Moskva, 2012.

Tsarevskaja-Djakina, T. V., (sammanställare). *Ukrainskije natsionalistitjeskije organizatsii v gody Vtoroj mirovoj vojny: Dokumenty v 2 tomach. T 2. 1944–1945*. [Ukrainska nationalistiska organisationer under åren av andra världskriget: Dokument i 2 vol. Vol. 2. 1944–1945]. Moskva, 2012.

Ukrainskij Glavnyj Osvoboditelnyj Sovjet — zabytaja stranitsa istorii ili... [Det ukrainska huvudsakliga befrielserådet – en glömd sida i historien eller...]. *Den*. 1996-07-20.
<https://day.kyiv.ua/ru/article/podrobnosti/ukrainskiy-glavnyy-osvoboditelnyy-sovet-zabytaya-stranica-istorii-ili>

Ukraintsy vyigrali trehdnevnyj boj. [Ukrainarna vann tre dagar lång strid]. *Gazeta.ua*. 7 september 2022. <https://gazeta.ua/ru/articles/history/ukraincy-vyigrali-trehdnevnyj-boj/1050617>

Ukrajinskyj instytut hatsionalnoj pamjati. [Ukrainska institutet för nationell hågkomst]. <https://uinp.gov.ua/>

UPA — atak na miasto Kamień Koszyrski, rajd na Naddnieprowszczyznę. Odpisy. [UPA – attack på staden Kamień Koszyrski, räd på Transnistrien. Kopior]. *Ukraińcy w Polsce w latach 1944–1956 — Archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie*. [Ukrainare i Polen 1944–1956: arkiv tillhörande avdelningen Institutet för nationell hågkomst i Warszawa]. <https://web.archive.org/web/20190813092425/https://ipn.gov.pl/pl/form/r826351637,UPA-atak-na-miasto-Kamien-Koszyrski-rajd-na-Naddnieprowszczyzne-Odpisy.html>

Vjedjenjejev, D. Jak zahyhuv Mykola Vatutin? Dokumentalna pravda pro poranennja, likuvannja ta smert. [Hur dog Mykola Vatutin? Dokumentär sanning om skador, behandling och död]. *Istortjna pravda*. 2011-01-10. <https://www.istpravda.com.ua/research/2011/01/10/8433/>

Vjedjenjejev, D. Jak zahynuv Sjuchevytj i sjtjo mohlo statysja z joho tilom. [Hur dog Sjuchevytj och vad kunde ha hänt med hans kropp]. *Istortjna pravda*. 2011-08-08. <https://www.istpravda.com.ua/research/2011/08/8/50048/>

Vytvytska, O. Vasyl Sydor — ”Sjelest” (24.02.10–14.04.49) — polkovnyk UPA, komandyr UPA-Zachid. [Vasyl Sydor – ”Sjelest” (24.02.10–14.04.49) – överste i UPA, befälhavare för UPA-Väst]. *Istorijska UPA v Perehinsku*. 2016-10-06. <http://www.upa-pereginsk.if.ua/?p=445>

Zjittja i dijalnist Stepana Bandery: dokumenty ji materialy. [Stepan Banderas liv och verksamhet: dokument och material]. Ternopil, 2008

Kapitel 8

Brev från Vasil Stus till Andrej Sacharov. 15 februari 1978. <https://khpg.org/1071389831>

Byvsyj zamdirektora TjAES: my stali delat takije AES iz-za Arkadija Rajkina. [Förre vice verkställande direktör för kärnkraftverket Tjernobyl: vi började göra sådana kärnkraftverk på grund av Arkadij Rajkin]. *Interfax*. 2016-04-23. <https://www.interfax.ru/world/505124>

Chmara, Stepan. Intervju 2021.

Donij, Oles. Intervju 2021.

En källa nära metropoliten Volodymyr Sabodan. Intervju, år ej angivet.

Gorbatjov, Michail. Flera intervjuer 2008–2018.

Hovorun, Cyril; arkimandrit. Intervju 2023.

Juchnovskyj, Ihor. Intervju 2021.

Kipiani, V. *Sprava Vasylja Stusa. Zbirka dokumentiv z archivu kolysjnjocho KDB URSS*. [Fallet Vasil Stus. Samling dokument från det tidigare KGB i ukrainska SSR]. Charkiv: Vivat, 2020.

Kravtjuk, Leonid. Intervju 2021.

Ploky, Serhii. Intervju 2022.

Solzjenitsyn, A. Kak nam obustroit Rossiju? [Hur bygger vi upp Ryssland igen?]. *Literaturnaja gazeta*. 1990-09-18. Nr 38 (5312), s. 3–6.

Sudba moja okazalas krupneje, tjem moja litjnost. [Mitt öde visade sig vara större än min personlighet]. *Istorytjna pravda*. 2015-09-10. <https://www.istpravda.com.ua/digest/2015/09/10/148536/>

Ukrainskij poet Vasil Stus. Sudba i svoboda. [Den ukrainska poeten Vasil Stus. Öde och frihet]. *Sacharovcentret*. 2014-09-04. <https://www.sacharov-center.ru/blogs/main/all/ukrainskiy-poet-vasil-stus-sudba-i-svoboda/>

Kapitel 9

Burbulis, Gennadij. Flera intervjuer 2020–2021.

Chomenko, S. Kak Leonid Kravtjuk sporil s Gorbatjovym, razvalil SSSR, a v kontse proslézilsja. [Hur Leonid Kravtjuk grälade med Gorbatjov, upplöste Sovjetunionen, och brast ut i gråt på slutet]. *BBC News på ryska*. 2021-12-08.

<https://www.bbc.com/russian/features-59492080>

Chrusjtjov, N. S. *Vremja. Ljudi. Vlast. Vospominanja: V 4 t.* [Tid. Människor. Makt. Minnen: i 4 band]. Moskva, 1997.

Dubnov, A. *Potjemu raspalsja SSSR. Vspominajut rukovoditeli sojuznych respublik.* [Varför upplöstes Sovjetunionen. Minns sovjetrepublikernas ledare]. Moskva, 2019.

En källa i Kreml nära Vladimir Putin. Intervju, år ej angivet.

En källa nära metropoliten Volodymyr Sabodan. Intervju, år ej angivet.

Gordon, Dmitrij. Intervju 2023.

Gorbatjov, Michail. Flera intervjuer 2008–2018.

Hovorun, Cyril; arkimandrit. Intervju 2023.

Jasjtjenko, Anna. Vasilij Lopata ne tolko risuet grivni, no i pisjet o nich. [Vasilij Lopata ritar inte bara hryvnja, utan skriver även om dem]. *UNIAN*. 2007-09.29.

<https://www.unian.net/society/67569-vasilij-lopata-ne-tolko-risuet-grivni-no-i-pisjet-o-nih.html>

Juchnovskyj, Ihor. Intervju 2021.

Korrespondens, promemorior av telefonsamtal och möten mellan president William J. Clinton och president Leonid Kravtjuk. Vita huset, 1993–1994.

Korzjakov, Aleksandr. Intervju, år ej angivet.

Kravtjuk, Leonid. Intervju 2021.

Lazareva, Tatjana. Intervju 2022.

Narinskaja, Anna. Intervju, år ej angivet.

Plochy, Serhii. Intervju 2022.

Promemoria av ett samtal mellan president George H. Bush och Ukrainas president Leonid Kravtjuk. Vita huset, 6 maj 1992.

Promemorior av telefonsamtal och möten mellan president George H. Bush och president Leonid Kravtjuk. Vita huset, 1991–1992.

Promemorior av telefonsamtal och möten mellan president William J. Clinton och president Leonid Kutjma. Vita huset, 1994–1999.

Sjusjkevitj, Stanislav. Intervju 2021.

Stankevitj, Z. A. Protokoly "novoogarevskich Mudretsov". ["Novo-Ogarjovo vise männens" protokoll]. *Natsionalnyje interesy*. Nr 2–3, 2001.

Tjivurin, Andrej. Intervju, år ej angivet.

Kapitel 10

95 kvartal. Smech—eto smysl zjizni. [Kvartal 95. Skratt – det är meningen med livet]. Intervju, oktober 2002. <http://lady-happy666.narod.ru/interview1.html>

Basja, V. Zatem Saburov bral Krym. [Varför Saburov tog Krim]. *Novaja Gazeta*, nr 48. 1–7 december 1997.

En källa nära Leonid Kutjma. Intervju 2022.

Fedorinova, Ju. Intervju: Viktor Pintjuk, osnovatel gruppy ”Interpajp”. [Intervju: Viktor Pintjuk, grundaren av gruppen Interpipe”. *Vedomosti*. 2005-09-15. <https://www.vedomosti.ru/newspaper/articles/2005/09/15/intervyu-viktor-pinchuk-osnovatel-gruppy-interpaip>

Gordon, Dmitrij. Intervju med Volodymyr Zelenskyj (webbvideo). 2018. <https://www.youtube.com/watch?v=P8OBR9yjgFA>

Gordon, Dmitrij. Intervju 2023.

Jumasjev, Valentin, Tatjana Djatjenko. Flera intervjuer 2015–2020.

Kaveensjtjik i televedusjtjij Vladimir Zelenskij: ”V KVNe druzej net i byt ne mozjet”. [KVN-artisten och tv-programledaren Vladimir Zelenskyj: ”I KVN finns det inte och kan inte finnas några vänner”]. *Bulvar Gordona*. 2006-05-16. http://bulvar.com.ua/gazeta/archive/s20_3722/2225.html

Korzj, G. *Leonid Kutjma. Nastojasjtjaja biografija vtorogo prezidenta Ukrainy*. [Leonid Kutjma: Den riktiga biografien om Ukrainas andra president]. Charkiv, 2005.

Korrupsija v Krymu glazami prezidenta. [Korruption i Krim sett genom presidentens ögon]. *PASMI*. 2015-12-25. <https://pasmir.ru/archive/131790/>

Kutjma, Leonid. Intervju 2006.

Lutsenko, Jurij. Intervju 2009.

Luzjkov, Jurij. Flera intervjuer 2015–2019.

Michnik, Adam. Intervju 2022.

Musajeva, Sevgil. Intervju 2022.

Ofitsialnyj kanal KVN. [KVN:s officiella kanal]. <https://www.youtube.com/channel/UCSZ69a-0I1RRdNssyttBFcA>

Pod dwu stronach oceanu. Z Josifem Brodskim o Rosji rozmawia w Nowym Jorku Adam Michnik. [På två sidor om oceanen. Med Joseph Brodsky om Ryssland talar i New York Adam Michnik]. *Magazin*, nr 3(99), 1995: 6–11.

Rasjkovan, Vladyslav. Intervju 2022.

Rodnjanskyj, Oleksandr. Intervju 2022.

Sjefir, Borys. Intervju 2022.

Sjefir, Serhij. Intervju 2022.

Sjtjedrovitskij, Pjotr. Intervju 2022.

Studio "Kvartal 95". YouTube-kanal. <https://www.youtube.com/@studiya95kvartal>

Tjasjtje vsego v zjizni ja rukovodstvujus njuchom, sluchom i zrenijem... [Oftast i livet låter jag mig ledas av väderkornet, hörseln och synen...]. A. Michniks samtal med J. Brodsky. Översättning från polska: B. Gorobca. *Staroje literaturnoje obozrenije* nr 2, 2001.

Troitskij, N. Neotdelimyj ostrov Krym. [Den oskiljaktiga ön Krim]. *Ria Novosti*. 2011-01-20. <https://ria.ru/20110120/323966474.html>

Vbyvstvo Bragina: "Zlotjyn iz bagatma nevidomymy: 20 rokiv po tomu. [Mordet på Bragin: "Ett brott med många okända": 20 år senare]. *FK Sjachtar Info*. 6 juni 2019. <https://shakhtar.info/zlochyn-iz-bagatma-nevidomimi-20-rokiv-po-tomu.html>

Vojnovitj, Vladimir. Intervju 2018.

Volosjin, Alexander. Intervju 2015.

Kapitel 11

Apostrophe.ua, nyhetsarkiv. <https://apostrophe.ua/>

Brodskij, Mychajlo. ”Kolomojskij so mnoj na dva milliona dollarov posporil, tjto na 27 kilogrammov ja pochudejo, a on – na 14. Ja vyigral. On rasstjitalsia.” [”Kolomojskij och jag slog vad om två miljoner dollar att jag skulle gå ner 27 kilo och han 14. Jag vann. Han betalade.”] *Bulvar Hordona*, 13 juni 2017. <https://bulvar.com.ua/gazeta/archive/s632/eks-narodnyj-deputat-ukrainy-biznesmen-mihail%C2%A0brodskij-kolomojskij-so%C2%A0mnoj-na-dva-milliona-dollarov-posporil-chto%C2%A0na%C2%A027-kilogrammov-ja-pohudeju-a-on%C2%A0-na%C2%A014-ja-vyigral-on-rasschitalsja.html>

Bulvar Hordona, nyhetsarkiv. <https://bulvar.com.ua/gazeta/archive/>

Censor.net, nyhetsarkiv. <https://censor.net/ru/n45756>

Dorosjenko, Jurij. ”Janukovytyj – prezident 2004. Znysjtjenyj nomer *Urjadovoho Kurjery*” [”Janukovytyj – president 2004. Makulerad upplaga av *Urjadovyj Kurjer*.”] *Istorytjna Pravda*, 9 november 2010. <https://www.istpravda.com.ua/articles/2010/11/9/3469/>

Dzerkalo Tyzjnja, nyhetsarkiv. <https://zn.ua/>

Hordon, Dmytro. Intervju med Jurij Lutsenko. *Bulvar Hordona*, 22 januari 2019. <https://gordonua.com/publications/lucenko-yanukovich-mne-skazal-sho-ty-suka-znaesh-pro-chifir-takie-kak-ty-u-menya-na-lagere-sopli-mertvyakov-sosali-678296.html>

Ivzjenko, T. ”Ostavka kabineta Viktora Jusjtjenko sostojalas” [”Viktor Jusjtjenkos regering har avgått”] *Nezavisimaja Gazeta*, 27 april 2001. https://www.ng.ru/cis/2001-04-27/1_yushchenko.html

Jusjtjenko, Viktor. *Nederzjavni tajemnytsi: notatky na beregach pamjati* [Inga statshemligheter: Anteckningar vid minnets stränder]. Charkiv, 2014.

Korrespondent.net, nyhetsarkiv. <https://korrespondent.net/>

KP v Ukraini, nyhetsarkiv. <https://kp.ua/>

Kutjma, Leonid. *Posle majdana 2005–2006. Zapiski prezidenta* [Efter majdan 2005–2006. En presidents anteckningar]. Kiev, Moskva, 2007.

”L. Kutjma obvinjajet v narusjenii zakona oboich kandidatov” [”L. Kutjma anklagar båda kandidaterna för att bryta mot lagen”]. *RBC*, 28 november 2004. <https://www.rbc.ru/politics/28/11/2004/5703b68b9a7947783a5a5e07>

Lenta.ru, nyhetsarkiv. <https://lenta.ru>

Luzjkov, Jurij. Tal hållet den 28 november 2004 vid den så kallade all-ukrainska kongressen med ledamöter från alla nivåer i Sievjerodonsk.

”Neizvestnoje intervju Kusjnareva: ’Ja ne angel...’” [”Hittills okänd intervju med Kusjnarev: ’Jag är ingen ängel ...’”]. *Zjytomyr.info*, 17 januari 2008. https://www.zhitomir.info/news_12064.htm

Nemtsov, Boris: ”Nam koritjnevaja revoljutsija ugrozjajet gorazdo bolsje, tjem oranzejevaja” [”Den bruna revolutionen är ett mycket större hot för oss än den orangea”]. *Nemtsovs personliga webbplats*, 20 november 2005. <https://nemtsov-most.org/2018/06/01/nemtsov-the-brown-revolution-threatens-us-much-more-than-the-orange-revolution/>

NEWSru.com, nyhetsarkiv. <https://www.newsru.com/arch/>

”Novokachovtjanin rasskazal, kak byl ochrannikom Jusjtjenko vo vremja Majdana v 2004” [”En invånare i Nova Kachovka berättar om tiden som Jusjtjenkos livvakt under Majdan 2004”]. *Nova Kachovka City*, 14 januari 2018. <https://novakahovka.city/articles/1864/novakahovchanin-rasskazal-kak-byi-ohrannikom-yuschenko-vo-vremya-majdana-v-2004>

RBC, nyhetsarkiv. <https://www.rbc.ru/>

Roxburgh, Angus. *The Strongman: Vladimir Putin and the Struggle for Russia*. London: I.B.Tauris, 2012.

Smesjko, Ihor. ”Byl by ne do kontsa otkrovennym, jesli by skazal, tjto ne vladeju znanijami obo vsech polititjeskich igrokach s 1991 goda i proischozjdenii ich finansovogo vlijanija” [”Det skulle inte vara helt ärligt av mig att säga att jag inte hade vetskap om alla politiska aktörer sedan 1991 och ursprunget till deras ekonomiska inflytande”]. *Bulvar Hordona*, 15 januari 2019. <https://gordonua.com/publications/smashko-byi-by-ne-do-kontsa-otkrovennym-esli-by-skazal-cto-ne-vladeju-znanijami-obo-vseh-politicheskikh-igrokah-s-1991-goda-i-proishozhdenii-ih-finansovogo-vlijanija-660392.html>

Stanko, Anastasija. ”Ja spivtjuvaju Zelenskomu v joho vpevnenosti dosiagti z Kremlem myru, ale tsia najivnist projde – politvjazen Mykola Karpjuk” [”Det är rörande att Zelenskyj är så övertygad om att kunna sluta fred med Kreml, men hans naivitet kommer att gå över, säger politiske fången Mykola Karpjuk”]. *Hromadske*, 17 mars 2020. <https://hromadske.ua/posts/ya-spivchuvayu-zelenskomu-v-joho-vpevnenosti-dosyagti-z-kremlem-miru-ale-cya-nayivnist-projde-politvyazen-mikola-karpyuk>

Tjervonenko, Jevhen. ”Firtasju ja sovetoval vernutsia v Ukrainu. On mnogo perezjil, ves sedoj. Obizjen na svoju osjibku, tjto vybral ne Klitjko, a Porosjenko” [”Jag rådde Firtasj att återvända till Ukraina. Han har blivit alldeles gråhårig, stackarn. Han är arg på sig själv för att han valde att satsa på Porosjenko och inte på Klytjko”]. *Bulvar Hordona*, 22 mars 2018. <https://gordonua.com/publications/chervonenko-firtashu-ya-sovetoval-vernutsja-v-ukrainu-on-mnogo-perezhil-ves-sedoy-obizhen-na-svoju-oshibku-cto-vibral-ne-klichko-a-poroshenko-236616.html>

Ukrajinska Pravda, nyhetsarkiv. <https://www.pravda.com.ua/>

Vakartjuk, Svjatoslav. ”Marseljezy pisjut do revoljutsii. Posle nejo – lunnyje sonaty.” [”Marseljäser skriver man före revolutionen. Efteråt blir det månsöner.”] *Ogonjok*, 16 januari 2005. <https://www.kommersant.ru/doc/2294659>

Vedomosti, nyhetsarkiv. <https://www.vedomosti.ru/>

Zygar, Michail. Intervjuer med följande personer:

Aleksander Kwaśniewski (2022)

Borys Sjefir (2022)

Daniel Fried (2022)

Davyd Zjvania (2015)

Demjan Kudrjajtsev (2022)

Dmytro Hordon (2023)

Gleb Pavlovskij (2014)

Julia Tymosjenko (2006)

Jurij Lutsenko (2009)

Jurij Luzjkov (2015–2019)

Leonid Kutjma (2006)

Marat Gelman (2014)

Micheil Saakasjvili (2014)

Naum Barulja (2022)

Oleksandr Moroz (2006)

Petro Symonenko (2006)

Serhij Sjefir (2022)

Stanislav Belkovskij (2015)

Viktor Jusjtjenko (2006–2015)

Vitalij Klytjko (2006)

Volodymyr Lytvyn (2006)

En källa nära Vladimir Putin i Kreml

En källa i Viktor Jusjtjenkos kampanjstab

En rysk oligark som äger företag i Ukraina

En ukrainsk oligark

Kapitel 12

Baker, Stephanie och Voreacos, David. "Mueller Reveals Memos on Manafort Lobbying for Ukraine". *Bloomberg*, 13 juni 2018. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-06-13/mueller-reveals-memos-on-manafort-s-u-s-lobbying-for-ukraine>

BBC News Russian, nyhetsarkiv. <https://www.bbc.com/russian/>

"Dengi na chochot" ["Pengar för skrott"]. *Fokus*, 30 mars 2007. <https://focus.ua/news/1090>

Documents published by court. United States of America v. Paul J. Manafort, Jr. <https://www.justice.gov/archives/sco/file/1094146/download>

Gortjinskaja, Katja. "A brief history of corruption in Ukraine: the Yanukovich era". *Eurasianet*, 3 juni 2020. <https://eurasianet.org/a-brief-history-of-corruption-in-ukraine-the-yanukovich-era>

Government's exhibit list, 25 juli 2018. United States of America v. Paul J. Manafort, Jr. <https://www.politico.com/f/?id=00000164-b049-d929-a5e4-b2f9d8e80000>

Government's reply in support of motion to revoke or revise defendant Paul J. Manafort, Jr.'s current order of pretrial release, 12 juni 2018. United States of America v. Paul J. Manafort, Jr. <https://assets.bwbx.io/documents/users/iqjWHBFdfxIU/rhjawP.n2.E0/v0>

Holovnja, Anna. Intervju med Volodymyr Zelenskyj. *Film.ru*, 1 februari 2012. <https://www.film.ru/articles/kostyumery-ne-uspevali-menya-utolshchat>

Inter, nyhetsarkiv. <https://inter.ua/>

Interfax, nyhetsarkiv. <https://www.interfax.ru/>

Kinopoisk. <https://www.kinopoisk.ru/>

Komsomolskaja Pravda, nyhetsarkiv. <https://www.kp.ru>

Korrespondent.net, nyhetsarkiv. <https://korrespondent.net/>

KP v Ukrajinu, nyhetsarkiv. <https://kp.ua/>

Lenta.ru, nyhetsarkiv. <https://lenta.ru>

Memorandum from Paul Manafort to president Viktor Yanukovich, 22 april 2013. United States of America v. Paul J. Manafort, Jr. <https://assets.bwbx.io/documents/users/iqjWHBFdfxIU/r3yELxhJbo30/v0>

Meyer, Theodoric. "New Manafort docs appear to contradict own lobbying claims". *Politico*, 27 juli 2018. <https://www.politico.com/story/2018/07/27/manafort-lobbying-documents-ukraine-evidence-745127>

Miller, Christopher och Eckel, Mike. "On the eve of his trial, a deeper look into how Paul Manafort elected Ukraine's president". *Radio Free Europe/Radio Liberty*, 27 juli 2018.

<https://www.rferl.org/a/on-eve-of-trial-a-deeper-glimpse-into-how-paul-manafort-elected-ukraine-s-president/29394601.html>

”Prezident Jusjtjenko prodaval oruzjije Gruzii, snimaja jego s bojevogo dejurstva” [”President Jusjtjenko sålde vapen till Georgien ur Ukrainas beredskapsförråd”]. *Izvestija*, 1 oktober 2008. <https://iz.ru/news/341307>

RBC Ukrajina, nyhetsarkiv. <https://www.rbc.ua>

RIA Novosti, nyhetsarkiv. <https://ria.ru/>

”Rossija nasjla strategitjeskuju partnersju” [”Ryssland har hittat en strategisk partner”]. *Kommersant* nr 179, 3 oktober 2008, s. 4.

Ruger, Todd. ”Manafort memos reveal influence campaign”. *Roll Call*, 14 september 2018. <https://rollcall.com/2018/09/14/manafort-memos-reveal-influence-campaign/>

Segodnja, nyhetsarkiv. <https://www.segodnya.ua/>

Sheth, Sonam. ”Newly unsealed court filing shows Paul Manafort was more indebted to Putin ally Oleg Deripaska than previously known”. *Insider*, 28 juni 2018. <https://www.businessinsider.com/court-document-shows-oleg-deripaska-loaned-paul-manafort-10-million-2018-6>

Sheth, Sonam. ”We read all 67 pages of Mueller’s latest court filings on Paul Manafort – here are the main takeaways”. *Insider*, 25 april 2018. <https://www.businessinsider.com/mueller-manafort-court-documents-takeaways-2018-4>

Sjestak, Anna. ”Vladimir Zelenskij: ’Na oblozjke Forbes ja sebja videl, i to, tjto pod oblozjkoi, tjital – eto, navernoje, pro menja, drugogo, kotorogo ja otjen plocho znaju” [”Volodymyr Zelenskyj: ’Jo, jag såg mig själv på Forbes omslag, och läste det som stod om mig inne i tidningen också. Det måste ha handlat om ett annat av mina jag, ett som jag känner väldigt dåligt.’”] *Bulvar Hordona*, 31 januari 2012. https://bulvar.com.ua/gazeta/archive/s5_65182/7292.html

Studio Kvartal 95. <http://kvartal95.com/>

TSN, nyhetsarkiv. <https://tsn.ua/>

Tv-programmet ”Razgovor s Vladimirom Putinyom” [”Samtal med Vladimir Putin”], 4 december 2008. <http://archive.government.ru/special/docs/2638/>

Ukrajinska Pravda, nyhetsarkiv. <https://www.pravda.com.ua/>

United States of America v. Paul J. Manafort, Jr., exhibit 1. <https://assets.bwbx.io/documents/users/ijqWHBfdxIU/rQYA9OE6xvEw/v0>

Vesti.ua, nyhetsarkiv. <https://vesti.ua>

”Voin smecha. Gendirektor studii ’Kvartal-95’ Vladimir Zelenskij ne boitsia krizisa” [”Skrattets krigare. Volodymyr Zelenskyj, vd för Kvartal 95, räds inte krisen”]. *Ekonomik.ru*,

14 december 2008. <http://www.ekomik.ru/byloe/1322-voin-smexa-gendirektor-studii-kvartal-95-vladimir-zelenskij-ne-boitsya-krizisa>

”Vladimir Zelenskij: ’Ja pristraivaju na rabotu zjen družej [”Volodymyr Zelenskyj: ’Jag fixar jobb åt mina vänners fruar”]. *Segodnja*, 4 december 2012.

<https://lifestyle.segodnya.ua/lifestyle/showbiz/Vladimir-Zelenskiy-YA-pristraivayu-na-rabotu-zhen-druzey-401924.html>

”Zelenskyj: ’Ne mozju staty prezidentom. Chto zj todi bude smisjty krajinu?”

[”Zelenskyj: ’Jag kan inte bli president. Vem ska då roa landet?”] *Tabloid*, 7 augusti 2007.

<https://tabloid.pravda.com.ua/person/471dff9d2718a/>

Zygar, Michail. *Männen i Kreml: inifrån Putins hov*. Stockholm: Ordfront, 2017, översättning Nils Håkansson. Originalets titel: *Vsia kremljovskaja rat. Kratkaja istorija sovremennoj Rossii*. Moskva: Intellektualnaja literatura, 2016.

Zygar, Michail. Intervjuer med följande personer:

Aleksander Kwaśniewski (2022)

Aleksej Tjesnakov (2015)

Arkimandrit Kirill Govorun (2023)

Bohdan Sokolovskij (2014)

Borys Sjefir (2022)

Burckhard Bergmann (2006)

Daniel Fried (2022)

Vladyslav Rasjkovan (2023)

Gleb Pavlovskij (2014)

Julia Tymosjenko (2006)

Jurij Lutsenko (2009)

Hanna Herman (2015)

Micheil Saakasjvili (2014)

Mustafa Nayyem (2014)

Petro Porosjenko (2013)

Sergej Livnev (2022)

Serhij Lesjtjenko (2022)

Serhij Sjefir (2022)

Sonja Kosjkina (2023)

Viktor Jusjtjenko (2006–2015)

Kapitel 13

”15 holovnykh radnykiv Porosjenka” [”Porosjenkos 15 främsta rådgivare”]. *Espresso*, 10 juni 2014. https://espreso.tv/article/2014/06/10/15_holovnykh_radnykiv_poroshenka

”Andrej Tjivurin: ’Jesli by Rossija ne vmesjalas v dela Ukrainy, ’Ligi smecha’ ne bylo by” [”Andrej Tjivurin: ’Om inte Ryssland hade lagt sig i Ukrainas angelägenheter skulle ’Liga smecha’ inte ha funnits”]. *Medianjanja*, 26 oktober 2015. <https://mediananny.com/intervju/2312803/#popup1>

Annitova, Inna. ”Umniki rasskazyvajut, kto i kogda proigral Krym’ – eks-komandujusjtjij VMS Ukrainy” [”Det finns kloka människor som kan berätta vem som förlorade Krim och när’, säger Ukrainas före detta marinchef”]. *Krym. Realii*, 22 november 2016. <https://ru.krymr.com/a/28133358.html>

Antonenko, Oleg. ”’Sasja, ty – u finisjnoj tjerty’. Bolsjoje intervju eks-prezidenta Polsji Aleksandra Kvasnevskogo o Lukasjenko, Putin i Belarusi” [”’Sasja, du står på mållinjen’. Stor intervju med Polens före detta president Aleksandr Kwaśniewski om Lukasjenko, Putin och Belarus”]. *BBC News Russian*, 2 september 2020. <https://www.bbc.com/russian/features-53991945>

Apostrophe.ua, nyhetsarkiv. <https://apostrophe.ua/>

Artisjtjenko, Aleksandr. ”’Sbityje ljottjiki’ snova v stroju” [”’Nedskjutna piloter’ flyger igen”]. *Versija*, 2 juni 2022. <https://versia.ru/na-osvobozhdyonnyx-territoriyax-v-xod-poshli-kadry-iz-kolody-viktora-yanukovicha>

”Azarov objasnil otkaz ot Assotsiatsii: 400 tysiatj ukraincev mogli poterjat rabotu” [”Azarov förklarar sin vägran att skriva under associeringsavtalet: 400 000 ukrainare kan förlora jobbet”]. *Glavred*, 27 november 2013. <https://glavred.info/economics/264530-azarov-obyasnil-otkaz-ot-associacii-400-tysyach-ukraincev-mogli-poterjat-rabotu.html>

Balyta, Volodymyr. ”Lvivski vysji zadeklaruvaly svoju pidtrymku studentstvu” [”Lvivs universitet uttalar sitt stöd för studenterna”]. *Zaxid.net*, 23 november 2013. https://zaxid.net/lvivski_vishi_zadeklaruvalo_svoju_pidtrimku_studentstvu_n1297828

BBC News Russian, nyhetsarkiv. <https://www.bbc.com/russian/>

Besperstova, Olga. ”Vitse-amiral Gajduk: ’Prepodovatel Akademii Genshtaba v 2008-m skazal: ’Ukraine nuzjna malenkaja vojna. Tjtoby ponjat, kto my takije’” [”Viceamiral Hajduk: ’År 2008 sa en lärare på Generalstabsakademin: ’Ukraina behöver ett litet krig. För att förstå vilka vi är’”]. *Fakty*, 16 mars 2012. <https://fakty.ua/ru/370923-vice-admiral-gajduk-prepodavatel-akademii-genshtaba-v-2008-m-skazal-ukraine-nuzhna-malenkaya-vojna-chtoby-ponyat-kto-my-takie>

Bubensjtjikova, O. ”Zagadkova smert na Majdani” [”Mystiskt dödsfall på Majdan”]. *Volynska Hazeta*. <https://volga.lutsk.ua/view/2669/1/>

Bulvar Hordona, nyhetsarkiv. <https://bulvar.com.ua/gazeta/archive/>

Butusov, Jurij. ”Dmytro Jarosj: ’Persyj nastupalnyj bij vijny vidbuvsia 20 kvitnja 2014-ho – dobrovoltsi atakuvaly blokpost pid Slovjangskom” [”Dmytro Jarosj: ’Krigets första

offensiva strid utkämpades den 20 april 2014 då frivilliga attackerade en vägspärr utanför Slovjansk”]. *Censor.net*, 22 april 2016. <https://censor.net/ru/r385673>

”Chronologija sobytij 2 maja 2014 goda v Odesse” [”En kronologisk beskrivning av händelserna i Odessa den 2 maj 2014”]. *2 maj-gruppen*, 8 december 2015. <https://2maygroup.blogspot.com/2015/12/2-2014-2.html>

Dejnytjenko, Ruslan. ”SSJA zasterigajut ukrajinsku vladu vid zastosuvannja syly proty mitynguvalnykiv u Kyjevi” [”USA varnar Ukraina för att använda våld mot demonstranterna i Kiev”]. *Holos Ameryky*, 29 november 2013. <https://ukrainian.voanews.com/a/1800282.html>

”Deputat gorodskogo soveta Sergej Smoljaninov poprosil Putina vvesti vojska v Ukrainu” [”Kommunfullmäktigeledamoten Sergej Smoljaninov bad Putin att skicka trupper till Ukraina”]. *Sevastopolskaja Gazeta*, 2 december 2013. <http://gazeta.sebastopol.ua/2013/12/02/deputat-gorodskogo-soveta-sergej-smoljaninov-poprosil-putina-vvesti-vojska-v-ukrainu/>

Derenjuha, Oleh. ”Nikolajevtsy na Jevromajdane dali otpor sjturmu silovikov” [”Mykolajivbor stod emot säkerhetsstyrkornas angrepp under Euromajdan”]. *NikVesti*, 22 november 2013. <https://nikvesti.com/news/politics/47315>

Dokument från den ryska presidentadministrationens webbplats. <http://kremlin.ru/acts/>

Dzerkalo Tyzjnja, nyhetsarkiv. <https://zn.ua/>

”Dzjerelo: donetskymy i luhanskymy separatistami kerujut ljudy Achmetova i Jefremova” [”Separatisterna i Donetsk och Luhansk kontrolleras av Achmetovs och Jefremovs folk, säger en källa”]. *Ukrajinskyj Tyzjden*, 7 maj 2014. <https://tyzhden.ua/News/106965>

”Elektoralni preferentsiji vybortsiv Ukrajiny, listopad 2013” [”Ukrainska väljarpreferenser, oktober 2013”]. *Kievs internationella sociologiska institut*, 28 november 2013. <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=210&page=1>

Fanajlova, Jelena. ”Charkovskij majdan: uroki protivostojanija” [”Majdan i Charkiv: vad konfrontationen lärt oss”]. *Radio Svoboda*, 12 april 2014. <https://www.svoboda.org/a/25330078.html>

”Fiasko misji Kwaśniewskiego na Ukrainie. 'Porozumienie w Wilnie nie będzie podpisane’” [”Fiasko för Kwaśniewskis delegation i Ukraina. 'Avtalet kommer inte att undertecknas i Vilnius’]. *TVN24*, 21 november 2013. <https://tvn24.pl/swiat/fiasko-misji-kwasniewskiego-na-ukrainie-porozumienie-w-wilnie-nie-bedzie-podpisane-ra373473-3450798>

”Glava samooborona Kryma: 'Snajper slovno rastvorilsia v vozduche’” [”Chefen för Krimns självförsvar: 'Krypskytten försvann spårlöst’”]. *Moskovskij Komsomolets*, 19 mars 2014. <https://www.mk.ru/incident/article/2014/03/19/1000914-glava-samooboronyi-kryma-snayper-slovno-rastvorilsya-v-vozduhe.html>

Hordon, Dmytro. ”Arsenij Jatsenjok: 'Ja skazal Porosjenko: 'Petro, ty budeš sledujusjtijj! Ne delaj etogo’” [”Arsenij Jatsenjok: 'Ja sa till Porosjenko: 'Petro, nästa gång står du på tur! Gör det inte’”]. *Bulvar Hordona*, 22 oktober 2019.

<https://bulvar.com.ua/gazeta/archive/s755/arsenij-jatsenjuk-ja-skazal-poroshenko-petr-ty-budesh-sledujushchij-ne-delaj-etogo.html>

”Igra Porosjenko: mezjdu vlastiu i oppozitsijej” [”Porosjenkos spel: mellan makten och oppositionen”]. *The Insider*, 14 januari 2014.
<http://www.theinsider.ua/politics/52d42c187d29d/>

Interfax, nyhetsarkiv. <https://www.interfax.ru/>

”Iz Donetskij oblasti v Kijev otpravilis avtobusy so studentami v podderzhku Janukovitja” [”Från Donetskregionen bussades studenter till Kiev för att visa Janukovytsj sitt stöd”]. *Novosti Donbassa*, 23 november 2013. <https://novosti.dn.ua/news/196991-yz-doneckoy-oblasty-v-kyev-otpravyls-avtobusy-so-studentamy-v-podderzhku-yanukovycha-vydeo>

Judin, A. ”Zjertvy stolknovenij na Gretjeskoj 2 maja – kto oni? Fakty odesskoj tragedii, o kotorych moltjit pressa” [”Offren för sammandrabbningarna på Gretjeskaja den 2 maj – vilka var de? Fakta som pressen förtiger om tragedin i Odessa”]. *Rabotjaja partija*, 10 augusti 2014. http://workersparty-ioc.net/publ/sobytiya/zhertvy_stolknovenij_na_grechskoj_2_maja_kto_oni_fakty_odesskoj_tragedii_o_kotorykh_molchit_pressa/13-1-0-89

Kanygin, Pavel. ”Ja v etoj strane rabotaju Petrom Aleksejevitjem Porosjenko” [”Jag arbetar i det här landet som Petro Aleksejevitj Porosjenko”]. *Novaja Gazeta*, 23 december 2013. <https://novayagazeta.ru/articles/2013/12/23/57760-171-ya-v-etoy-strane-rabotayu-petrom-alekseevichem-poroshenko-187>

Karpinska, Vira. ”Kolona z soten avtomobiliv ta avtobusiv vyrosjyla zi Lvova na Kyjiv” [”Kolonn med hundratals bilar och bussar lämnade Lviv för att köra mot Kiev”]. *Zaxid.net*, 1 december 2013.
https://zaxid.net/kolona_z_soten_avtomobiliv_ta_avtobusiv_virushila_zi_lvova_na_kyjiv_n1298329

”Kerivnytstvo genprokuratury i MVS Ukrajinu pryjnjaly risjennja pro moje fizytjne znysjtjennja – Sasjko Bilyj” [”Åklagarmyndigheten och inrikesdepartementet har fattat beslut om min fysiska eliminering”]. *Tjetverta Vlada*, 13 mars 2014.
<https://4vlada.com/rivne/34078>

”Kernes: Kto zakazal pokusjenije na menja? Avakov” [”Kernes: Vem beställde mordet på mig? Avakov”]. *Bulvar Hordona*, 3 mars 2017. <https://gordonua.com/publications/keres-kto-zakazal-pokusjenie-na-menja-avakov-176532.html>

”Kommentarij ministra Vladimira Medinskogo po povodu prokata filma ’8 novych svidanij” [”Kulturminister Vladimir Medinskij kommenterar visningen av filmen ’8 nya dejting”]. *Ryska kulturdepartementets officiella webbplats*, 6 oktober 2017.
<https://culture.gov.ru/press/news/kommentarij-ministra-vladimira-medinskogo-po-povodu-prokata-filma-8-novykh-svida20171006173921/>

Kondratova, Valerija. ”Dolzhniki Majdana: kak vydvigalis Porosjenko, Timosjenko i Tiagnibok” [”Majdans gäldenärer: så blev Porosjenko, Tymosjenko och Tiahnybok valets huvudkandidater”]. *Liga. Novyny*, 29 mars 2014.
https://news.liga.net/politics/articles/dolzhniki_maydana_kak_vydvigalis_poroshenko_timoshenko_i_tyagnibok

Korrespondent.net, nyhetsarkiv. <https://korrespondent.net/>

Kosjkina, Sonja. Majdan. Nerasskazannaja istorija [Majdan – den okända historien]. Kiev, 2015.

Kosjkina, Sonja. ”Turtjinov: ’Ja vas vsech unitjtozju! Vsech – zakopaju!’ – kritjal Janukovitj, begaja po kabinetu” [”Turtjynov: ’Jag ska förinta er allihop! Jag ska begrava er!’ skrek Janukovytyj där han rusade runt på kontoret”]. *Livyj bereg*, 20 november 2014. https://rus.lb.ua/news/2014/11/20/286541_turchinov_ya_unichtozhu-.html

Kovalenko, Jekaterina. ”Pojavilos video, gde Porosjenko pomogajet ranenym na Majdane” [”Ny video visar hur Porosjenko hjälper sårade på Majdan”]. *Komsomolskaja Pravda v Ukraine*, 20 februari 2019. <https://kp.ua/politics/631253-poiavylos-vydeo-hde-poroshenko-pomohaet-ranenym-na-maidane>

Kozak, Tetiana. ”Napad na Tetianu Tjornovol. Organizator pomer u SIZO, pidozrjuvanij utik do Rosiji, sered zasudzjenych – tilky odin v uvjaznenni” [”Attacken på Tetiana Tjornovol. Anstiftaren dog i häktet, en misstänkt flydde till Ryssland och av de dömda sitter bara en fängslad”]. *Graty*, 26 december 2019. . <https://graty.me/napadenie-na-tatyanu-chernovol-organizator-umer-v-sizo-podozrevaemyj-sbezhal-v-rossiyu-iz-osuzhdennyh-tolko-odin-v-zaklyuchenii/>

Krivosjejev, Kirill. ”Denis Pusjilin: Kak nam obustroit Novorossiju [”Denis Pusjilin: Så ska vi bygga upp Novorossija igen”]. *Snob*, 9 september 2014. <https://snob.ru/selected/entry/80803/>

Kuzjel, Andrij. ”U Tjernihovi znesli Jevromajdan” [”Euromajdan revs i Tjernihiv”]. *Podiji i komentari*, 25 november 2013. <http://pik.cn.ua/6614/>

Lazorenko, Roman. ”V Donetske ljudi s oruzijem zachvatili zdanije gorodskogo soveta” [”I Donetsk har beväpnade män intagit stadshuset”]. *62 – staden Donetsks webbplats*, 16 april 2014. <https://www.62.ua/news/517014/v-donecke-ludi-s-oruziem-zahvatili-zdanie-gorodskogo-soveta-obnovlaetsa-dobavleny-foto>

Lenta.ru, nyhetsarkiv. <https://lenta.ru>

Liga Smecha, Youtubekanal. <https://www.youtube.com/@LigaSmecha>

Livyj bereg, nyhetsarkiv. <https://lb.ua>

”Mizjvidomtjyj koordynatsijnyj shtab z pitan sotsialnoho zabezpetjennja hromadjan Ukrainy, jaki peremisjtjujutsia z rajoniv provedennja antyterorystytjnoji operatsiji ta tymtjasovo okupovanoji terytoriji” [”Samordningskontoret för socialt skydd av ukrainska medborgare som flyttar från områden som berörs av antiterroroperationen samt från tillfälligt ockuperade områden”]. *Ukrainas statliga räddningstjänst*, 26 oktober 2016. <https://archive.ph/20161026185516/http://www.dsns.gov.ua/ua/Mizhvidomchij-koordinacijnyj-shtab.html>

”Novyj posol Ukrainy v OON: My opozdali s resjenijem o razryve dipotnosjenij c Moskvoj” [”Ukrainas nya FN-ambassadör: Vi dröjde för länge med beslutet att bryta de diplomatiska förbindelserna med Moskva”]. *Jevropejskaja Pravda*, 23 december 2015. <https://www.eurointegration.com.ua/rus/interview/2015/12/23/7042656/>

Nudyk, Jaroslav. "U 'Plyve katja' mistytsia istorytjnyj kod natsiji" ["'Plyve katja' innehåller nationens historiska kod"]. *Zbrutj*, 31 mars 2014. <https://zbruc.eu/node/20642>

"Pavel Gubarev: 'Ich vremja prosjlo, a nasje vremja natjalos'" ["Pavel Gubarev: 'Deras tid är ute, nu är det vår tur'"]. *Komsomolskaja Pravda*, 4 maj 2015. <https://www.kp.ru/daily/26374.4/3255632/>

Pavlik, Viktor. "Lvivjany zachopyly budivlju oblderzjadministratsiji" ["Lviv-bor intog den regionala administrationsbyggnaden"]. *Zaxid.net*, 23 januari 2014. https://zaxid.net/lvivyani_zahopili_budivlyu_oblderzhadministratsiyi_n1301227

"Pjatyj prezident. Neizvestnaja strategija pobedy" ["President nummer fem. Den okända vinnarstrategin"]. *The Insider*, 6 juni 2015. <http://www.theinsider.ua/politics/557591a765d8e/>

Prochanov, Aleksandr. "Kto ty, 'Strelok'?" ["Vem är du, 'Skytten'?"] *Zavtra* nr 47 (1096), 20 november 2014. <https://zavtra.ru/blogs/kto-tyi-strelok>

Pusjkar, Anyta. "Bolsjoje intervju s Turtjinovym: ostryje momenty" ["Stor intervju med Turtjynov: avgörande ögonblick"]. *Dankor online*, 28 februari 2017. <http://dancor.sumy.ua/news/mosaic/196253>

Pyvovarova, Oksana. "DNRovtsy zachvatili Krasnoarmejskij gorotdel. Aktivisty vystraivajut barrikady" ["FRD-män har intagit polisstationen i Krasnoarmijsk. Aktivister bygger barrikader"]. *06239 – städerna Pokrovsks och Myrnohrads webbplats*, 1 maj 2014. <https://www.06239.com.ua/news/527094/dnrovcy-zahvatili-krasnoarmejskij-gorotdel-aktivisty-vystraivaut-barrikady-video>

RBC, nyhetsarkiv. <https://www.rbc.ru/>

"Referendum' u krymskotatarskych masyvach u Bachtjysaraji zirvaniy" ["'Folkomröstningen' genomfördes inte i de krimtatariska områdena i Bachtjysaraj – Umerov"]. *Radio Svoboda*, 16 mars 2014. <https://www.radiosvoboda.org/a/25298474.html>

Resolution rörande Krimns självständighet, antagen av statsrådet i republiken Krim den 11 mars 2014. <http://crimea.gov.ru/act/11748>

RIA Novosti, nyhetsarkiv. <https://ria.ru/>

Rosbalt, nyhetsarkiv. <https://www.rosbalt.ru/>

Rossijskaja gazeta, nyhetsarkiv. <https://rg.ru/>

"Rozdjonnye na Majdane: vospominanija ljudej, s kotorych natjalas Revoljutsija Dostoinstva" ["Född på Majdan: Initiativtagarna till Världighetens revolution minns"]. *24 kanal*, 21 november 2021. https://24tv.ua/ru/rozhdennye-majdane-vospominanija-ljudej-kotoryh-gorjachie-novosti_n1799676

Rudenko, Anzjelyka. "'Byl sjans 'vykurit' zachvattjikov iz Kryma.' Kak Rossiya zabirala poluostrov" ["'Vi hade en chans att röka ut inkräktarna från Krim.' Så gick det till när Ryssland tog halvön"]. *Krym. Realii*, 21 mars 2021. <https://ru.krymr.com/a/anneksiya-kryma-rossiya-ukraina-igor-voronchenko-intervyu/31159026.html>

Ryska statsdumans arkiv. <http://duma.gov.ru/>

Samorukov, Maksim. ”Neonatsisti bez separatistov: kto v Jevrope podderzjal Putina v Krymu” [”Nynazister utan separatister: Europeiskt stöd för Putin på Krim”]. *Republic*, 18 mars 2014. <https://republic.ru/posts/39056>

Segodnja, nyhetsarkiv. <https://www.segodnya.ua/>

Sjargunov, Sergej. ”Semnadsat kilometrov my sjli marsjem tjerez granitsu.’ Igor Strelkov otvetjajet na voprosy Sergeja Sjargunova” [”Vi marscherade sjutton kilometer över gränsen.’ Igor Strelkov svarar på Sergej Sjargunovs frågor”]. *Svobodnaja Pressa*, 11 november 2014. <https://svpressa.ru/war21/article/103643/>

”Sobstvennik zdanija byvsjego aeroporta: ’Eto byl diversionnyj akt!’” [”Den före detta flygplatsterminalens ägare: ’Det var sabotage!’”] *Novyny Kramatorska*, 25 april 2014. https://hi.dn.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=46269&catid=55&Itemid=147

”Sredi moskovskikh silovikov, razgonjavsjich studentov, zametili eks-glavu kievskogo ’Berkuta’” [”Bland de Moskvapoliser som skingrade studenterna syntes Kiev före detta Berkutchev”]. *Moskovskij Komsomolets*, 13 juni 2017. <https://www.mk.ru/politics/2017/06/13/sredi-moskovskikh-silovikov-razgonyavshikh-studentov-zametili-eksglavu-kievskogo-berkuta.html>

TASS, nyhetsarkiv. <https://www.tass.ru/>

Tjalenko, Aleksandr. ”Strelkov v svete fakela Gubareva” [Strelkov i ljuset av Gubarevs fackla”]. *Izvestija*, 27 oktober 2015. <https://iz.ru/news/594031>

Tjervonenko, Vytalyj. ”Vyjdet li ukraintsy na Jevromajdan?” [”Kommer ukrainarna att sluta upp för Euromajdan?”] *BBC News Ukraina*, 22 november 2013. https://www.bbc.com/ukrainian/ukraine_in_russian/2013/11/131122_ru_s_protests_kyiv

Tjesnakov, Aleksej. ”Surkov: mne interesno dejstvovat protiv realnosti” [”Surkov: Jag gillar att jobba på tvärs mot verkligheten”]. *Aktualnyje kommentarii*, 26 februari 2020. <https://actualcomment.ru/surkov-mne-interesno-deystvovat-protiv-realnosti-2002260855.html>

TjistoNews, 14 maj 2014. <https://www.youtube.com/watch?v=yFlvDb51VGA>

”Tjubarov: Vpervyje za 23 goda krymskije tatory vynuzhdeny objasnjat vlasti, kak vazjno sochranit istoritjeskiju pamjat” [”Tjubarov: För första gången på 23 år tvingas krimtaternas förklara för myndigheterna hur viktigt det är att bevara det historiska minnet”]. *Bulvar Hordona*, 17 maj 2014. <https://gordonua.com/news/crimea/CHubarov-Vpervye-za-23-goda-krymskie-tatory-vynuzhdeny-obyasnyat-vlasti-kak-vazhno-sochranit-istoricheskuyu-pamyat-23072.html>

Tolmatjov, Sergej. ”Prosjtjanije Slavjanska. Jugo-vostok Ukraini vychodit iz-pod kontrolja Kieva” [”Farväl, Slavjansk. Kiev tappar kontrollen över Ukrainas sydöstra delar”]. *Kommersant*, 14 april 2014. <https://www.kommersant.ru/doc/2452028>

TSN, nyhetsarkiv. <https://tsn.ua/>

Ukrainas regeringsportal, dokumentarkiv. <https://www.kmu.gov.ua/>

Ukrajinska Pravda, nyhetsarkiv. <https://www.pravda.com.ua/>

UNIAN, nyhetsarkiv. <https://www.unian.net/>

”U projekti deklaratsiji Vilnjuskoho samitu lysjyly zhadku pro asotsiatsiju z Ykrajinoju v duzjkach” [”I utkastet till deklarationen från toppmötet i Vilnius fick stycket om Ukrainas associationsavtal stå inom parentes”]. *Radio Svoboda*, 26 november 2013.

<https://www.radiosvoboda.org/a/25180987.html>

Varlamov, Ilja. ”Dom imperatora Psjonki” [”Hemma hos kejsare Psjonka”]. *Ilja Varlamov*, 25 februari 2014. <https://varlamov.ru/1010198.html>

Vesti.ua, nyhetsarkiv. <https://vesti.ua/>

”Vetjernij kvartal” [”Kvällskvarteret”] 12 april 2014.

https://www.youtube.com/watch?v=HJ_1kPGtYrw

”Vetjernij kvartal” [”Kvällskvarteret”] 17 maj 2014.

<https://www.youtube.com/watch?v=2SWapAXBBic>

”V Mariupole separatisty zachvatili prokuraturu. Iskali ’narodnogo mera’” [”Separatister trängde sig in på åklagarmyndigheten i Mariupol. Letade efter ’folkets borgmästare’”].

Ostrov, 5 april 2014. <https://www.ostro.org/general/politics/news/441786/>

”V Mariupole shturmujut voinskuju tjad, trebuju sdat oruzjije” [”Ett militärt förband i Mariupol stormades av okända män på jakt efter vapen”]. *Mariupol stads webbplats*, 16 april 2014. <https://www.0629.com.ua/news/517713/v-mariupole-sturmuut-voinskuu-cast-trebuut-sdat-oruzie-videofotoreportaz-obnovlaetsa>

”V marte 2014 goda Rossiya planirovala shturm vsech mest dislokatsii nasjich v/tj v Krymu – Turtjinov” [”I mars 2014 planerade Ryssland att storma alla våra militära förband på Krim, säger Turtjinov”]. *Censor.net*, 27 februari 2017.

https://censor.net/ru/news/429849/v_marte_2014_goda_rossiya_planirovala_shturm_vseh_mest_dislokatsii_nashih_vch_v_krymu_turchinov

”Volodymyr Zelenskyj zaklykav Janukovytja vrozumitys” [Volodymyr Zelenskyj ber Janukovytj att förstå”]. *TSN*, 1 mars 2014.

<https://www.youtube.com/watch?v=OCvGLF4ePdI>

”Zachvat za zachvatom: vo dvore prokuratory Gorlovki ustroili kostior iz dokumentatsii i ugolovnych del” [”Stormning efter stormning: På gården utanför åklagarmyndigheten i Horlivka brändes åtalsakter och andra dokument”]. *Gorlovka.ua*, 1 maj 2014.

<https://gorlovka.ua/News/Article/6420>

Zygar, Michail. *Männerna i Kreml: inifrån Putins hov*. Stockholm: Ordfront, 2017, översättning Nils Håkansson. Originalets titel: *Vsia kremljovskaja rat. Kratkaja istorija sovremennoj Rossii*. Moskva: Intellektualnaja literatura, 2016.

Zygar, Michail. Intervjuer med följande personer:

Dmitrij Peskov (2014)

Konstantin Malofejev (2017)

Mustafa Nayyem (2014)

Natalja Jemtjenko (2022)

Radek Sikorski (2022)

Sevhil Musajeva (2022)

Svitlana Zalisjtjuk (2023)

En källa nära Vladimir Putin i Kreml (2022)

En källa som står Privatbank-gruppen nära (2022)

Kapitel 14

”Antirejting Vladimira Zelenskogo v pervyje prevysil jego rejting. Potjemu eto proizoshlo – i smozhet li on vernut populjarnost? Otvetjajet Konstantin Skorkin: Carnegie.ru” [”För första gången är det fler som är emot än för Volodymyr Zelenskyj. Varför är det så – och kommer han att kunna vända trenden? Konstantin Skorkin svarar Carnegie.ru”]. *Meduza.io*, 15 juli 2020. <https://meduza.io/feature/2020/07/15/antirejting-vladimira-zelenskogo-vpervye-prevysil-ego-rejting-pochemu-eto-proizoshlo-i-smozhet-li-on-vernut-populyarnost>

Brovinskaja, Marija. ”Glava 1+1: TV ne predstavljajet drugogo interesa, krome politiki” [”Chefen för 1+1: Tv representerar inte något annat intresse än det politiska”]. *Liga.Biznes*, 9 januari 2019. <https://biz.liga.net/pervye-litsa/reklama-marketing/interview/glava-11-tv-ne-predstavlyaet-drugogo-interesa-krome-politiki>

Brovinska, M. ”Zelenskij rassjiril spisok svojej intellektualnoj sobstvennosti: zajmjotsia odezjdoj i kejtjeringom pod TM ’Sluga narodu’” [”Zelenskyj utökar listan över sina immateriella tillgångar: ger sig in i kläd- och cateringbranschen under varumärket ’Folkets tjänare’”]. *Dev.ua*, 4 februari 2022. <https://dev.ua/ru/news/zelenskii-TM>

Forskningsgruppen Rating. Nationell opinionsundersökning nr 6: Språkfrågan i Ukraina, 19 mars 2022. [https://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/language issue in ukraine march 19th 2022.html](https://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/language%20issue%20in%20ukraine%20march%2019th%202022.html)

”Giuliani cancels Ukraine trip, says he’d be ’walking into a group of people that are enemies of the US’” [”Giuliani ställer in resa till Ukraina, säger att han skulle ’omges av människor som är USA:s fiender’”]. *Fox News*, 11 maj 2019. <https://www.foxnews.com/politics/giuliani-i-am-not-going-to-ukraine-because-id-be-walking-into-a-group-of-people-that-are-enemies-of-the-us>

”Giuliani plans to prod Ukraine in cases that might aid Trump” [”Giuliani planerar att utöva påtryckningar på Ukraina i fall som kan hjälpa Trump”]. *The New York Times*, 10 maj 2019. A-delen, s. 1. <https://www.nytimes.com/2019/05/09/us/politics/giuliani-ukraine-trump.html>

Hill.TV, 20 mars 2016. <https://www.youtube.com/watch?v=bRVVwa2aXEs>

”Igor Kolomojskij pro zachvat ’Ukrtransnefti’ i deputate Lesjtjenko” [”Igor Kolomojskyj om övertagandet av Ukrtransneft och parlamentsledamoten Lesjtjenko”]. *17 kanal*. <https://www.youtube.com/watch?v=k00iQ1GxERM>

”Kak ustrojen biznes odnogo iz samych rejtingovych utjastnikov prezidentskoj gonki? Spetsprojekt” [”Så har en av de högst rankade presidentkandidaterna organiserat sin verksamhet. Specialprojekt”]. *Liga.net*, 2019. https://project.liga.net/projects/zelenskiy_business/

”Korban: V Kijeve sidjat vory, i im pora ujti” [”Korban: Tjuvar sitter vid makten i Kiev, och det är dags för dem att ge sig av”]. *Ukrainska Pravda*, 23 mars 2015. <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2015/03/23/7062435/>

Korrespondens med europeiska ministrar, publicerad av Rysslands utrikesdepartement 17 november 2021.

<https://archive.mid.ru/documents/10180/4944950/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F+%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0.pdf/795480b9-c3da-4498-88c8-f0a723c62c6f>

Kosjkina, Sonja. ”Ihor Kolomojskij: ’Ne daj Bozje opynytsia na mistsi Turtjynova!’”
[”Ihor Kolomojskij: ’Jag skulle inte för allt i världen vilja vara i Turtjynovs ställe!’”
LB.ua, 16 maj 2014.

https://lb.ua/news/2014/05/16/266620_igor_kolomoyskiy_ne_day_bog.html

Krytska, Ira och Gnennyj, Kostiantyn. ”Problemy na \$880 mln. Kakije biznesy Achmetova postradali iz-za konflikta s Zelenskim. I kakije jesjtjo mogut silno postradat” [”Problem för 880 miljoner dollar. Vilka av Achmetovs verksamheter har lidit skada av konflikten med Zelenskyj, och vilka kan komma att lida ännu mer?”] *Forbes Ukraina*, 8 december 2021.

<https://forbes.ua/ru/news/problemy-na-880-mln-kakije-biznesy-akhmetova-pod-ugrozoy-iz-za-konflikta-s-zelenskim-08122021-2932>

”Lavrov objasnil publikatsiju perepiski s kollegami iz Frantsii i FRG slovom ’dostali’”
[”Lavrov förklarar publiceringen av korrespondensen med sina franska och tyska kolleger: ’Jag har fått nog’”]. *TASS*, 18 november 2021. <https://tass.ru/politika/12964879>

Medvedev, Dmitrij. ”Potjemu bessmyslenny kontakty s nynesnim ukrainskim rukovodstvom” [”Därför är alla kontakter med Ukrainas nuvarande ledning meningslösa”]. *Kommersant* nr 184, 11 oktober 2021, s. 3. <https://www.kommersant.ru/doc/5028300>

Memorandum från telefonsamtal mellan president Trump och president Zelenskyj, 25 juli 2019. <https://apps.npr.org/documents/document.html?id=6429015-Trump-Ukraine-Transcript>

”Ofsjory Zelenskogo, Kolomojskij, Privatbank, samoljot Achmetova i krymskij biznes Gereg – glavnoje iz ukrainskoj tjasti Pandora Papers” [”Zelenskyjs offshorebolag, Kolomojskij, Privatbank, Achmetovs flygplan och företaget Hereh på Krim – här är de viktigaste punkterna i den ukrainska delen av Pandora Papers”]. *NV Biznes*, 3 oktober 2021. <https://biz.nv.ua/economics/pandora-papers-ofshory-zelenskogo-kolomoyskiy-privatbank-samolet-ahmetova-i-geregi-v-krymu-50187142.html>

Panina N. V. *Ukrajinske suspilstvo 1994–2005: sotsiologitjnyj monitoryng*. [Det ukrainska samhället 1994–2005: en sociologisk översikt]. Kiev, 2005.

Pjatin, Aleksandr. ”Zelenskij zadeklariroval dochod bolsje \$1 mln za god” [”Zelenskyj deklarerar en årsinkomst på över en miljon dollar”]. *Forbes Ryssland*, 31 maj 2020. <https://www.forbes.ru/newsroom/obshchestvo/401867-zelenskiy-zadeklariroval-dohod-bolshe-1-mln-za-god>

Putin, Vladimir. ”75 let Velikoj Pobedy: obsjtjaja otvetstvennost pered istoriej i budusjtjim” [”75 år med den stora segern: ett gemensamt ansvar för historia och framtid”]. 19 juni, 2020. <http://kremlin.ru/events/president/news/63527>

Putin, Vladimir. "Ob istoritjeskoj jedinstve russkich i ukraintsev" ["Om den historiska enheten mellan ryssar och ukrainare"]. 12 juli 2021.

<http://kremlin.ru/events/president/news/66181>

"Putin zajavil, tjto Kijev vzial kurs na demontazj minskich dogovorennostej" ["Putin säger att Kiev tycks vilja nedmontera Minskavtalen"]. TASS, 8 februari 2022.

<https://tass.ru/politika/13641525>

"Senior Ukrainian official says he's opened probe into US election interference" ["Högt uppsatt ukrainsk tjänsteman säger sig ha inlett undersökning om inblandning i det amerikanska valet"]. *The Hill*, 20 mars 2019. <https://thehill.com/hilltv/rising/434892-senior-ukrainian-justice-official-says-hes-opened-probe-into-us-election/>

Simonjan, Margarita. Inlägg på Facebook 25 januari 2020.

<https://www.facebook.com/margarita.simonyan.5/posts/10157839312052305>

Smirnov, Sergej. "'Marionetka Kolomojskogo': istorija ukrainskogo oligarcha, kotoryj podderzjal Zelenskogo" ["'Kolomojskyjs marionett': historien om den ukrainske oligarken bakom Zelenskyj"]. *The Bell*, 1 april 2019. . <https://thebell.io/marionetka-kolomojskogo-istoriya-ukrainskogo-oligarha-kotoryj-podderzhal-zelenskogo>

Solovjov, Vladimir. "Zelenskij rasskazal o gotovjasjtjemsia gosprevorote, v kotoryj sam on ne verit" ["Zelenskyj berättar om förestående statskupp som han själv inte tror på"].

Kommersant, 26 november 2021. <https://www.kommersant.ru/doc/5098048>

"Suspilno-politytjni nastrojy zjyteliv Ukrajinu: Kvitin 2018 roku ["Sociopolitiska strömningar i Ukraina: april 2018"]. *Kiev international sociological institute*, 7 maj 2018. <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=764&page=1>

"Tak polutjilos. Kak serial 'Sluga naroda' sdelal sjoumena i biznesmena prezidentom Ukrainy" ["Så gick det till när tv-serien 'Folkets tjänare' gjorde en komiker och affärsman till Ukrainas president"]. *Hromadske*, 18 juni 2019. <https://hromadske.ua/ru/posts/tak-poluchilos-kak-serial-sluga-naroda-sdelal-shoumena-i-biznesmena-prezidentom-ukrainy>

Tkatj, Mychajlo. "Kolomojskyj pislja 8 misiatsiv u Zjenevi: 'Pojichaty siohodni v Ukrajinu bulo b ukraj neobdumano'" ["Kolomojskyj efter 8 månader i Genève: 'Att åka till Ukraina idag vore otroligt ogenomtänkt'"]. *Radio Svoboda*, 17 maj 2018.

<https://www.radiosvoboda.org/a/schemes/29171015.html>

"Top Ukrainian justice official says US ambassador gave him a do not prosecute list" ["Ukrainsk toppåklagare säger att amerikansk ambassadör gav honom en lista över icke åtalbara personer"]. *The Hill*, 20 mars 2019. <https://thehill.com/hilltv/rising/434875-top-ukrainian-justice-official-says-us-ambassador-gave-him-a-do-not-prosecute/>

"Tuka raskryl sensatsionnye fakty o Studii '95 kvartal': opublikovany kadry" ["Tuka avslöjar sensationella fakta om 'Kvartal 95': publicerat filmmaterial"]. *Antikor*, 1 september 2016. <https://antikor.com.ua/articles/124054-tuka-raskryl-sensatsionnye-fakty-o-studii-95-kvartal-opublikovany-kadry>

"Vetjernij kvartal" ["Kvällskvarteret"] 23 maj 2015.

<https://www.youtube.com/watch?v=Et-mM92HPxQ>

”Vetjernij kvartal” [”Kvällskvarteret”] 10 september 2016.
<https://www.youtube.com/watch?v=IAyIBO5NkiQ>

Vladimir Putins tal vid den 70:e sessionen i FN:s generalförsamling den 28 september 2015. <http://kremlin.ru/events/president/news/50385>

”Vladimir Putin: The real lessons of the 75th anniversary of World War II” [”Vladimir Putin: Vad vi måste lära av 75-årsdagen av andra världskrigets slut”]. *The National Interest*, 18 juni 2020. <https://nationalinterest.org/feature/vladimir-putin-real-lessons-75th-anniversary-world-war-ii-162982>

”Vnezapnyje dejstvija’. Predpriyatija Achmetova i Novinskogo obyskivajut SBU, BEB, prokuratora – podozrevajut v neuplate nalogov na 18 mlrd grn” [”Plötsligt ingripande’. Achmetovs och Novynskyjs företag utreds av SBU, BEB och Åklagarmyndigheten – misstankar om obetalda skatter på 18 miljarder hryvnja”]. *NV Biznes*, 1 februari 2022. <https://biz.nv.ua/markets/obyski-v-kompaniyah-ahmetova-siloviki-provodyat-sledstvennye-deystviya-na-kombinatah-metinvesta-50213162.html>

Volodymyr Zelenskyj intervjuas av *The New York Times*. Den ukrainska presidentens officiella webbplats, 19 december 2020. <https://www.president.gov.ua/ru/news/intervyu-volodimira-zelenskogo-new-york-times-65705>

Vychrusjtj, Iryna. ”Kto takoj Denis Manzjosov i potjemu voznik skandal vokrug Zelenskogo” [”Vem är Denis Manzjosov och varför uppstod skandalen kring Zelenskyj”]. *24 kanal*, 11 april 2019. https://24tv.ua/ru/denis_manzjosov_kto_jeto_konflikt_s_zelenskim_kak_ushel_s_95_kvartala_n1139759

”Za dva roky Zelenskyj 13 raziv zlitav do Zjenevy ta Tel-Aviva, de mesjkaje Kolomojskyj – ’Schemy’” [”På två år flög Zelenskyj 13 gånger till Genève och Tel-Aviv, där Kolomojskyj bor – ’Schemy’”]. *Radio Svoboda*, 11 maj 2019. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-schemes-zelenskyy-perelyoty/29875430.html>

”Za rik na derzhavnych posadach opynylysia ponad 30 ’kvartalivtsiv’ i jich znajomych” [”På ett år har över 30 Kvartal 95-medlemmar och deras bekanta fått statliga befattningar”]. *Ukrainska väljarkommittén*, 15 maj 2020. <http://www.cvu.org.ua/nodes/view/type:news/slug:za-rik-na-derzhavnykh-posadakh-opynylysia-ponad-30-kvartalivtsiv-i-ikh-znaiomykh>

”Za Zelenskym jizdyt suprovid – mikroavtobus kompaniji z grupy ’Privat’ Kolomojskoho” [”Zelenskyj eskorteras av minibuss från företag som tillhör Kolomojskyjs Privat-grupp”]. *Bihus.info*, 18 januari 2019. <https://bihus.info/za-zelenskim-izdit-suprovid-mikroavtobus-kompanii-z-grupi-privat-kolomoyskogo/>

Zygar, Michail. Intervjuer med följande personer:

Aleksandr Kwaśniewski (2022)

Andrij Jermak (2023)

Borys Sjefir (2022)

Dmytro Hordon (2023)

Ilja Chrzjanovskij (2022)

Maksim Galkin (2022)

Natalja Jemtjenko (2022)

Natan Sharansky (2022)

Rinat Achmetov (2023)

Sonja Kosjkina (2023)

Serhij Lesjtjenko (2022)

Serhij Sjefir (2022)

Svitlana Zalisjtjuk (2023)

Viktor Pintjuk (2023)

Volodymyr Zelenskyj (2022)

En källa som står Privatbank-gruppen nära (2022)

En ukrainsk oligark (2022)